II. (1°) Quo ordine procedere debeant Celebrans, Presbyter assistens, et ministri dum e Sacristia ad Altare pergunt et viceversa?

(2°) Utrum initio Missae Presbyter assistens collocare se debeat ad dexteram Diaconi stantis a dextris Celebrantis?

III. An servari possit immemorabilis consuetudo, vi cuius Presbyter assistens infra cantum Hymni Angelici et *Credo* sedet ad sinistram Subdiaconi?

IV. An stante immemorabili consuetudine, possit Presbyter assistens se transferre una cum Celebrante ad cornu Epistolae, ibique stare a sinistris ipsius Celebrantis versus Diaconum, dum hic Evangelium cantat?

V. Utrum dum Diaconus ad credentiam accedit ut bursam cum corporali ad altare deferat, surgente Subdiacono, ut moris est, etiam assurgere teneatur Presbyter assistens, donec ipse Diaconus ad scamnum redierit?

VI. (1°) Utrum Presbyter assistens incensari debeat ante Subdiaconum, sive hic sit Canonicus, sive non?

(2°) An pacem recipere debeat a Subdiacono, postquam hic eam dederit Clero in choro?

(3°) An Subdiaconus, praesente Episcopo in Throno cum pluviali et mitra, vel cappa magna, dare debeat pacem prius Diacono, sit necne Canonicus, et postea Presbytero assistenti?

VII. An continuari possit immemorabilis consuetudo, qua post habitam concionem coram Pontifice in Throno assistente, Presbyter assistens se locat in plano cum palmatoria a sinistris Diaconi, dum hic confessionem cantat ex libro ?

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, exquisito voto Commissionis Liturgicae, omnibusque accurate perpensis, rescribendum censuit :

Ad I. *Affirmative.*

Ad II. *Quoad primam partem*, semper procedant, in casu, unus post alium, et Presbyter assistens incedat ad sinistram Celebrantis.

Quoad secundam partem, praedictus Presbyter assistat ad dexteram Celebrantis.

Ad III. *Affirmative*, sed in scabello separato.

Ad IV. *Affirmative.*

Ad V. *Negative.*

Ad VI. Quoad primum *affirmative;* quoad secundum *negative*, sed a Celebrante, et dabit Diacuno ; et Presbyter assistens Celebrantis, recipiat pacem a Presbytero assistente Episcopi : quoad tertium servetur Caeremoniale Episcoporum.

Ad VII. *Negative.*

Atque ita rescripsit. Die 15 Aprilis 1899.

L. ✠ S. L. M. Card. Parocchi.

D. Panici *S. R. C. Secretarius.*

II.

VICENTINA

Proposito dubio a R. P. Iosepho Preto Sacerdote Dioeceseos Vicentinae: « Utrum in reditu in Sacristiam, absolutione ad tumulum expleta, in officiis et Missis cum cantu pro uno vel pluribus defunctis die septima, trigesima et anniversaria aut etiam extra has dies celebratis, dici debeat: *Anima eius* vel *Animae eorum et animae omnium Fidelium defunctorum per misericordiam Dei requiescant in pace;* et antiphona *Si iniquitates* cum psalmo *De profundis* et Oratione *Fidelium Deus?* Sacra Rituum Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, exquisito voto Commissionis Liturgicae, omnibusque rite perpensis, respondendum censuit: *Affirmative* iuxta Rituale Romanum et Decreta in una *Brixien.* ad 2, d. d. 28 Iulii 1832 et in altera *Florentina* d. d. 31 Augusti 1872.

Atque ita rescripsit, die 11 Martii 1899.

C. Card. Mazzella *S. R. C. Praef.*

L. ✠ S. Diomedes Panici *Secretarius.*

Nota — Duo suprarelata Decreta iam vulgata iterum heic vulgare iudicavimus, quod aliquid mutationis, licet accidentalis, contineant.

QUAESTIONES ACADEMIAE LITURGICAE ROMANAE

Circa « ADDENDA ET VARIANDA » in Rubricis

VI.

De festis et octavis inter se concurrentibus eorumque praecedentia.

Ambrosius et Carolus, Calendariorum redactores acriter inter se disputabant super praecedentia S. Damasi ritus semiduplicis, concurrentis cum sequenti die infra octavam Immaculatae Deiparae Conceptionis et vicissim. Ille namque quid nimis esse putabat maxime post admissum principium, secundum quod dies infra octavam et Octava naturae festi participes fiunt, praecedentiam tribui S. Damaso, spretis diebus infra octavam tanti festi Deiparae. Hic vero litterae Rubricarum inhaerens, ita nec aliter esse faciendum, idque optimo iure, sustinebat. Item intelligere Ambrosius non valet privilegium praecedentiae datum, non solum festis Domini et Deiparae, sed etiam omnium personarum, quas Rubricae (Tit. XI n. 7) nominant, cum novitatem sapiant : quod nihilominus omnino rationi consonum Carolus demonstrare contendit. Denique vix inter se conveniunt super intelligentia verborum illorum « ceteris paribus » et « ceteris non paribus », quae iisdem Rubricis recens mutatis addita fuerunt.

Hinc inter utramque partem concordata haec dubia ad nostram Academiam solvenda miserunt :

1. *In quo ab antiquis differant mutatae Rubricae quod attinet praecedentiam in concursu semiduplicium cum diebus infra octavam, et duplicis cum die octava et vicissim ?*

2. *Quid peculiariter animadvertendum circa duplicia maiora vel minora, concurrentia cum diebus octavis festorum Domini, Deiparae et Sanctorum, quos Rubricae nominant, sive ea primaria, sive secundaria sint ?*

3. *Quomodo intelligenda verba praefata « ceteris paribus » et « ceteris non paribus », et quomodo faciendum satis Ambrosio ?*

SOLUTIO.

Ex dissertatione Rev. Dom. Roberti Nannini, habita in Ecclesia Congregationis Missionis prope Curiam Innocentianam, die 22 Februarii 1899 ; acta Epitome per R.mum Dom. Chalcedonium Mancini Academiae Moderatorem.

I. In quo ab antiquis differant mutatae Rubricae quod attinet praecedentiam in concursu semiduplicium cum diebus infra octavam et duplicis cum die octava et vicissim ?

Si inter se conferantur antiquae Rubricae cum mutatis a Decreto S. Rituum Congregationis die 11 Decembris anno 1897, evidenter patebit discrimen.

Antiquae Rubricae, quae, videlicet, vigebant ante supradictam declarationem, sic se exprimebant :

(Tit. XI n. 4-6): « Semiduplici Festo, concurrenti cum sequenti alio semiduplici, cum Dominica, vel *cum die infra Octavam,* a Capitulo fit de sequenti et Commemoratio praecedentis, nisi aliter signetur..... Die infra Octavam concurrente..... cum semiduplici, a Capitulo fit de sequenti, cum Commemoratione Octavae ». Rubricae emendatae vero dicunt (Tit. XI n. 4-6) : «..... Semiduplici concurrente cum sequenti die infra Octavam, Vesperae erunt de illo, cum Commemoratione Octavae..... Die vero infra Octavam concurrente cum sequenti Semiduplici, Vesperae erunt de sequenti, cum Commemoratione Octavae ». Ex quo patet diem infra octavam et festum semiduplex concurrentia inter se, consideranda esse tamquam duo officia eiusdem gradus, proindeque debere iuxta antiquas regulas habere *Vesperas a Capitulo.*

Postea distinctio facta est inter festa *primaria et secundaria.* Festa primaria ex Decretis 27 Augusti 1894 et 5 Februarii 1895 haec sunt : Domini Nostri Iesu Christi Nativitas, Epiphania, Circumcisio, Pascha Resurrectionis, Ascensio, Corpus Domini et Transfiguratio ; ac insuper festum SS.mae Trinitatis et Pentecostes. Festa S. Mariae Virginis, Conceptio, Annuntiatio, Assumptio, Purificatio, Visitatio et Dedicatio S. Mariae ad nives. Festa Angelorum, Nativitas S. Ioannis Baptistae, Festum omnium Sanctorum. Festa Titularis et Dedicationis cuiusque Ecclesiae ; Patroni Civitatis vel loci, Provinciae vel Regni. Tandem dies natalitia aut quasi natalitia uniuscuiusque Sancti. Omnia alia festa secundaria sunt, inclusa etiam Dedicatione Ecclesiae Cathedralis cuiusque Dioecesis, extra ipsam Cathedralem ; exceptis tamen festis Dedicationis Basilicarum Lateranensis, Vaticanae et Ostiensis, quae inter Primaria recensita sunt. Sancitum etiam fuit octavam naturam festivitatis sequi, et proinde si festum sit primarium, etiam eius octava erit primaria, alioquin secundaria.

Propterea in casu nostro ante Decretum die 11 Decembris, Calendarii Redactor in festo S. Damasi, quod infra octavam Conceptionis B. M. V. (quae est inter festa primaria) incidit, sic se gerere debuisset in Vesperis ordinandis ; videlicet die 10 Decembris : « *Vesperae a Capitulo de S. Damaso cum commemoratione Octavae* ». Die 11. Decembris: « *Vesperae a Capitulo de V. die infra octavam Conceptionis cum commemoratione S. Damasi...* ».

Hoc in casu ratio faveret Carolo, Calendarii Redactori, quia ageretur de duobus festis quae deberent in eorum concursu habere Vesperas a Capitulo. Sed post mutationes Rubricarum a Decreto supra citato illatas, notabilem invenimus differentiam inductam, videlicet: dum agitur de octavis, diem octavam tantum esse eiusdem naturae quam festum ; quando festum est primarium, dies octava est primaria, secus secundaria. Igitur si dies aliqua infra Octavam alicuius festi concurrat cum semiduplici vel primario vel secundario (videlicet in die natalis vel quasi natalitio, aut in translatione, inventione, repositione etc. alicuius Sancti) *(Decr. S. R. C. 21 Feb. 1896)*, Vesperae erunt de semiduplici cum commemoratione Octavae. Et hoc ex hisce Rubricis patet: « *Semiduplici concurrente cum sequenti die infra Octavam, Vesperae erunt de illo, cum commemoratione Octavae. Die vero infra Octavam concurrente cum sequenti semiduplici Vesperae erunt de sequenti cum commemoratione Octavae* (*Tit. XI, n. 4 et 6*). » Et in casu nostro Calendarium sequenti modo ordinandum erat : Die 10 Dec. : « *Vesperae de S. Damaso cum commemoratione Octavae* ». Die 11 Dec.: « *Vesperae de eodem S. Pontifice cum commemoratione Octavae* ». Hoc in casu bene egisset Ambrosius in suam sententiam tuendam. Die octava concurrente cum duplici minori, Vesperae fiant a Capitulo, tam si duplex sit primarium et dies octava alicuius festi

primarii, quam si duplex sit secundarium et octava festi secundarii.

Die vero octava festi secundarii concurrente cum duplici minori primario, Vesperae fiunt de sequenti cum commemoratione Octavae.

II. Quid peculiariter animadvertendum circa duplicia maiora vel minora, concurrentia cum diebus octavis festorum Domini, Deiparae et Sanctorum, quos Rubricae nominant, sive ea primaria, sive secundaria sint ?

Duplex maius concurrens cum die octava praecedentia gaudet, exceptis diebus octavis festorum primariorum D.ni, quae videlicet sunt: Epiphania, Pascha, Ascensio, Corpus D.ni, Transfiguratio etc., cum festo Dedicationis propriae Ecclesiae et earum Ecclesiarum, quae supra notata sunt; Dedicatio enim Ecclesiae tamquam Domini festum consideranda est. Duplicia maiora autem concurrentia cum diebus octavis B. M. V. et Sanctorum quae in Rubricis nominantur, semper praecedentiam obtinent. Duplicia minora concurrentia cum aliqua die octava, praecedentiam cedunt octavae, si haec sit alicuius festi primarii Domini, vel B, M. V., Angelorum, S. Ioannis Baptistae, S. Ioseph, et Ss. Apostolorum.

Quoad autem octavas festorum secundariorum animadvertendum est, an duplex sit primarium vel secundarium.

Si primarium, praecedentiam habet super octavam. Sin autem secundarium et concurrat cum octava secundaria earum festivitatum, quae superius notatae sunt, haec octava praecedentia gaudet ratione dignitatis personalis. Et hoc ex hisce Rubricis profluit (*Tit. XI, n.7*): *Die octava concurrente cum sequenti duplici minori etiam translato « ceteris paribus » fit de sequenti cum commemoratione octavae (exceptis diebus octavis Festorum primariorum Beatae Mariae Virginis, etiam par-*

ticularibus alicuius Religionis, Ss. Angelorum, S. Ioannis Baptistae, S. Ioseph Sponsi B. Mariae Virginis et Ss. Apostolorum, in quibus de sequenti fit tantum commemoratio). Concurrente vero cum sequenti duplici maiori, etiam translato, totum officium fit de sequenti cum commemoratione octavae: excepta die octava Epiphaniae, Paschae, Ascensionis aliisque festis primariis Domini, in quibus de sequenti fit tantum commemoratio.

III. Quomodo intelligenda verba praefata « ceteris paribus » et « ceteris non paribus » et quomodo faciendum satis Ambrosio ?

Verba « *ceteris paribus* » quae in Rubricis notantur, hoc modo sunt intelligenda ; videlicet, si dies octava concurrat cum alia die octava festi eiusdem ritus, classis, primarietatis et dignitatis personalis, Vesperae erunt a *Capitulo de sequenti.*

Si autem una octava est dignior altera, una vel alia ex causis modo citatis, de digniori octava erunt Vesperae cum commemoratione alterius.

Eodem modo debent intelligi, quando dies octava concurrit cum sequenti duplici minori etiam translato, et vicissim, tunc « *ceteris paribus* » *a Capitulo fit de sequenti.*

Si autem vel dies octava vel duplex minus non sint eiusdem dignitatis etc., ut diximus, Vesperae fiunt *de digniori cum commemoratione de minus digno.*

Excipiuntur octavae festorum B. M. V. et Sanctorum, quae nominantur in Rubricis ; et hoc in casu de *sequenti duplici minori fit tantum commemoratio.*

In concurrentia autem alicuius octavae cum sequenti duplici maiori etiam translato, *totum officium fit de sequenti cum commemoratione octavae : excepta die octava Epiphaniae, Paschae, Ascensionis, aliisque festis primariis Domini, in quibus de sequenti fit tantum commemoratio.*

Verba autem, *ceteris non paribus*, intelligenda sunt quando dies aliqua octava minus digna concurrit cum altera octava digniori, ratione ritus, classis, primarietatis et dignitatis personalis, ut iam dictum est, *tum Vesperae integrae fiunt de illa, quae est dignior cum commemoratione alterius.*

Quod si dies octava concurrat cum duplici, *ceteris non paribus*, fit de digniori, uti supra. Excipiuntur vero dies octavi festorum Domini, Deiparae, Angelorum, uti et Sanctorum, quos Rubricae nominant; quia in his alternativa non datur, sed Vesperae sunt semper de die octava. Hoc est: concurrente octava die festi Domini, equidem primarii, cum duplici sive minori sive maiori, sive secundarii sive primarii, dies octava integras semper sibi Vesperas vindicat; concurrente vero die octava alicuius festi primarii, aut Deiparae, aut Angelorum, aut Sanctorum, de quibus Rubricae loquuntur, cum duplici minori sit istud secundarium, sit primarium illa semper integras habet Vesperas.

Si autem duplex esset primarium, dies vero octava alicuius festi secundarii, *Vesperae erunt de festo cum commemoratione octavae.*

DUBIORUM LITURGICORUM SOLUTIO

I. *Ex Archidioecesi N.* **De occursu Dedicationis et Tituli propriae Ecclesiae.** Occurrente Dedicatione Ecclesiae (Dom. III. Oct.) cum Titulo Ecclesiae, (16 Oct.) Dedicatio, praevalet. Potestne officium Tituli in diem Octavam transferri, si infra oct. nulla dies non impedita occurrat? Dom.

IV. oct. est dies octava Dedicationis et simul dies octava Tituli. Iuxta De HerdtTom. II, 278, *Negative*. Sed Decreta n. 4242 et 5196 sunt expuncta; num n. 5904 ad IV adhuc valet? Mihi videtur officium Tituli esse transferendum post octavam in primam diem liberam sine octava. Nonne?

Resp. Quod primo affirmatur, indubium est. Titulo Dedicatio praevalet; ergo dictis duobus festis occurrentibus, de Dedicatione agendum est, et Titulus transferendus. At quo transferendus? En quod petitur: « Potestne officium Tituli in diem octavam transferri, si infra octavam nulla dies non sit impedita? » Sed reponimus: Quomodo hoc potest fieri, si non solum sunt impediti dies omnes infra octavam, sed ipsamet, et a fortiori, dies octava? Si festum Tituli infra octavam Dedicationis celebrari vetitum est, quomodo illud in die octava agere permissum erit? Non intelligitur. Quantum videmus confusio hic facta est ob plura Decreta, quae permittebant, ut officium, imo festum cum octava, die sua et etiam infra totam suam octavam impeditum, reponi posset in die octava, etsi ab alio festo impeditum. Haec Decreta expuncta omnia fuere, quia magna inter illa oriebatur perturbatio; sed vero per novum Decretum sartum tectumque fuit dictum privilegium. At in quo consistit hoc privilegium? Num in facultate celebrandi festum, die sua et infra totam octavam impeditum, in die octava alterius festi ritu aequalis, et potiori dignitate pollentis? Nequaquam profecto. Privilegium praefatum spectat facultatem celebrandi festum, praefato modo impeditum, in die sua octava, sed contra aliud festum sine octava, in eadem die octava occurrens. Patet ergo, privilegium istud non respicere casum propositum, in quo agitur de duobus festis eadem die occurrentibus, ex quibus alterum est fixum, alterum mobile, et utrumque gaudet octava; et, quod magis etiam interest, festum impediens

est impedito excellentius, hoc namque est festum Tituli, illud Dedicationis. Sicut ergo Dedicatio impedit Titulum in die occursus, ita et impedit, tam infra octavam, quam in die octava: ut proinde festum Tituli transferri non possit, neque infra octavam, neque in die octava Dedicationis.

Afferamus exemplum, in quo uti quis posset privilegio transferendi festum cum octava in die sua octava. Hodie est Dominica et occurrit festum mobile S. Michaelis Arch. pro mea Ecclesia dupl. 2 cl. cum octava, quod a festo fixo duplici 1. cl. sine octava impeditur, et etiam ob duplicia minora vel semiduplicia occurrentia impeditum manet per totam octavam. Iam nunc in Dominica sequenti, quae est dies octava dicti festi, occurrit aliud duplex minus, vel etiam maius, etc.

Hoc tantum in casu privilegio uti possem, agendo hac die Dominica de festo impedito; quia diem octavam pro die festo habeo, quod tanquam occurrens, perpenso privilegio, considero. Est ergo omnino alius, casus nobis propositus: ut aliud non remaneat, nisi agere de die octava Dedicationis, et transferre in primam diem liberam post octavam festum Tituli, uti ipsi adm. Rev. Consulenti videtur.

Ex eod. loco. **De festo duplici maiori cum feriatione impedito et transferendo.** Pro aliquibus Dioecesibus regni Borussiae a. 1893 Breve Apostol. editum est « . . . . Praeterea Nostrae potestatis plenitudine, praesentium item vi, Feriam IV. paenultimae anni ecclesiastici hebdomadae in diem festum pro supradictis Dioecesibus evehimus, adiecta Christifidelibus tum sacro adstandi tum a servilibus operibus abstinendi obligatione. Tandem praecipimus, ut hac Fer. IV. festum Praesentationis B. M. V. e loco suo, nempe a 21 Nov. mensis die, in ipsam Fer. IV . . . transferatur.

Non obstantibus Nostra et Cancellariae Apostolicae regula, de iure quaesito non tollendo aliisque constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque ».

Quaeritur utrum occurrente dicto festo Praesentationis (dupl. mai.) transferendo vel anticipando cum festo ritus dupl. II. cl. vel cum die octava, dupl. II. cl. transferendum et dies octava simplificanda sit, vel an in hoc casu festum Praesentationis maneat in die 21 Nov.?

Resp. Duo quaeruntur: an festum Praesentationis, quod feriae IV. paenultimae hebdomadae anni ecclesiastici affixum est, celebrandum sit contra duplex II. cl. transferendum, vel diem octavam occurrentem ad simplicem ritum redigendam, an maneat die 21 Novembris, prout in Calendario universali? Tertium non quaeritur, an potius in sequentem primam diem liberam sit transferendum, quod probabilius agendum esse credimus. Quare? Fortasse, quia si utrumque excludatur, hoc tanquam consectarium sequitur; non tamen necessario, quia cum feriae sit affixum, ad ritum simplicem fortasse posset redigi. Quidquid sit, reponimus, festum superioris ritus, si cum festo Praesentationis occurrat, non posse iuxta Rubricas transferri, sed de eo esse agendum. Ratio simplex est, quia nempe dup. II classis praevalet, ut in concursu, ita et in occursu, duplici maiori: de hoc si generice loquamur, nulla est quaestio. Sed agitur de duplici maiori cum feriatione: nonne hac de causa dupl. maius praevalebit contra duplex II classis? Negative. Rubricae enim satis sunt perspicuae, nullam ponentes distinctionem, quam proinde nec ponere licebit nobis. Transeat, si ageretur de duobus festis eiusdem ritus ceterisque paribus, sed sumus in occursu duorum festorum ritu inaequalium: ut, omnibus neglectis, secure possimus affirmare, de festo potiori esse agendum, non autem

de festo ritus inferioris, etsi feriatione gaudeat. Non possumus afferre in confirmationem Decretum 4044 antiquae Collectionis (Tit. X, n. 5), quia expunctum, sed certiores lectores facimus, aliud pro eo esse in tertio novae Collectionis Volumine inserendum, idem principium servans: hoc est, rationem feriationis in festo praelationem conferre, si agatur de festis ritu ceterisque paribus, haud vero si festum feriatione gaudens inferioris sit ritus. Atqui in casu festum Praesentationis est ritus inferioris; ergo praevalere non potest alteri superioris ritus. Non itaque de Praesentatione dupl. maiori, sed de duplici 2 classis agendum est.

Nunc de die octava, de qua quaeritur an sit ad ritum simplicem redigenda. At abunde ex Rubricis notum ponimus, inter duplex maius et octavam diem, hanc in occursu praelatione gaudere. Ergo idem quod superius, videlicet: si in feria IV paenultimae anni hebdomadae cum festo Praesentationis occurrat aliqua dies octava, de hac agendum est, et festum Praesentationis non posse tali die celebrari. Rationem autem feriationis etiam in casu vim non habere credimus, quia ritus diei octavae est quidem duplex minus, sed ex privilegio Rubricarum non cedit in occursu, ob incapacitatem translationis, duplici maiori. Ut autem superius diximus, nullam Rubricae exceptionem ponunt pro festis feriationem habentibus adnexam; ergo nec nobis licebit talem exceptionem adstruere.

Ultimum remanet: an festum Praesentationis, impeditum dicta feria, restituendum sit diei suo pristino, hoc est 21 Novembris? At reponimus: ex Brevi Apostolico hoc certo constat, festum dictum e die sua fuisse amotum; sed impeditum, esse diei suo restituendum Breve non dicit. Amotio autem est perpetua, cumque per Breve sit statuta alia dies, licet mobilis, haec stabilitatem possidet maio-

rem, quam si per Episcopum, iuxta Rubricas, facta fuisset. Atqui, assignatione alicuius festi semel facta per Episcopum, festum diei suo pristino restitui nequit, nisi unico in casu, quod dies ille liber evaserit; ergo, a fortiori festum per Breve pontificium mutatum diei suo pristino restitui non poterit. Imo, uti iure credimus, restitui neque poterit, si dies ille liber evaserit; nam ratio amotionis, uti ex Brevi infertur, non fuit aliquod impedimentum, sed voluntas Superiorum, et devotio populi, cui et obligatio audiendi Sacrum, abstinendique ab operibus servilibus imposita fuit. Hinc quando praedicta feria IV. sit libera, in ea Praesentatio recolitur, quamvis etiam dies 21 Nov. non sit impedita. Iudicamus ergo, feriam praedictam, maxime feriatione et Brevi concessionis inspectis, esse in loco vere diem propriam festi Praesentationis, et diem 21 Nov. nihil amplius esse, ac sua iura in dictam feriam translata. Consequenter, festum, seu melius, officium ea in feria impeditum transferendum esse in aliam diem primam sequentem liberam iuxta Rubricas, non vero in 21 Nov. quae pro dicto festo iis in locis nihil est amplius, nisi ea sit eadem dies prima sequens libera.

Hinc conclusio finalis, quam certam credimus, festum Praesentationis occurrens vel cum alio festo, duplici II classis, vel cum die aliqua octava, fieri non potest, quod attinet officium, et transferendum est in primam sequentem diem liberam.

Nota. Festum Ss. Cyrilli et Methodii, etiam ubi dicti Sancti sunt Patromi, amplius non potest de iure celebrari die 5 Iulii; quia haec dies mutata est in septimam eiusdem mensis, cum illa sit dies natalitia pro universa Ecclesia S. Antonii Zaccaria. Diximus *de iure*, quia si privilegium expetatur, non dubitamus quin concedatur. Quid autem de Regularibus? Si dictum festum adhuc celebrabitur die 5

Iulii, conformare se debent? Iure inspecto, negative; at cum magna inde eveniat perturbatio, agitur enim de festo solemniori in loco, et cum feriatione, ut credimus, recolendo, ad quod et Regulares tenentur, prudentius fortasse est ut se conforment, donec habeatur Indultum.

III. *Ex Ariano in Apulia.* **De ritu festi titularis duplicis paroeciae unitae quae non est amplius.** Titius erat Parochus duarum Ecclesiarum, quae a tempore unitae fuerant, ex quibus altera in usum profanum conversa est, altera in simplex Oratorium Virginis perdolentis redacta. Illa dicata erat S. Ioanni Evangelistae, haec S. Silvestro Pontifici. Nunc Titius sacra peragit officia in Ecclesia, quae a saeculo circiter ad Monachos S. Benedicti pertinebat, et huic Sancto Abbati dicata est. Quaeritur: sub quo ritu praefatus Parochus celebrare debeat praedicta festa S. Ioannis. S. Silvestri et S. Benedicti?

Resp. Hic agitur de Parocho, qui talis est quidem nomine, titulo, honore, sed non veritate; quod prima Ecclesia in profanum usum conversa est, et altera in simplex Oratorium; neutra ergo amplius paroecia est, ut neque earum Parochus esse queat. Tertia Ecclesia ad eum non pertinet, nisi quia officia et functiones in ea peragit; sed nescimus, an illius vere sit Rector an non. Hinc prima quae institui debet quaestio, respicit ius dicta festa celebrandi, altera autem spectare ritum.

Primo igitur quaeramus, an Titius teneatur celebrare festum S. Ioannis Ev. tamquam titularis. Certum est, dirutae parochialis Ecclesiae Titulum amplius ab illius Rectore non esse recolendum, maxime si iura in aliam Ecclesiam translata fuerint (*Capuana 21 Iul. 1855, n.* **3033**, *(5214) ad 1*). Ratio est, quia cum illa Ecclesia amplius non existat, neque amplius extare potest illius Parochus, et a fortiori eiusdem Ecclesiae Titulus, qui, destructa Ecclesia

amplius uti talis non existit. Verum haec ratio applicari posse videtur in casu; licet enim Ecclesia physice existat adhuc, moraliter tamen destructa est, utpote in usum profanum conversa: ut neque amplius Ecclesia sit. seu locus ad cultum destinatus. Sed neque amplius eius Parochus extat, illius enim Ecclesiae parochialis cura, quae nulla est, dari nemini potest. Titulus adesse quidem potest adhuc; sed cum desierit in ea Ecclesia cultus, Titulus et ipse ius ad cultum in illa amisit; ergo et in aliis, quae in illius honorem dicatae vel benedictae non fuerunt.

Quaeramus secundo, an Titius teneatur ad festum S. Silvestri, item tamquam Tituli. Ecclesia huius Sancti extat adhuc, sed parochialis amplius non est; ergo Parochus, qui uti talis non existit, ad dictum Titulum recolendum non tenetur. Extat tamen Titulus, qui in sua Ecclesia ius adhuc habet ad cultum, licet in Oratorium mutata fuerit. Hoc indubium est, sed ad dictum cultum ille tenetur, qui illius est rector. Ergo Titius, non alius, ad illius Titulum recolendum tenetur. At dices: in praesenti Oratorium non est amplius S. Silvestri, sed perdolentis Virginis. Reponimus distinguendo inter Titulum nominis et Titulum veritatis: ille est Virginis perdolentis, iste est S. Silvestri. Consequenter Rector tenetur celebrare S. Silvestrum uti Titulum verum, quod mutari nec potest nec debet: si autem velit recolere et perdolentem Virginem, in libertate erit, ille enim solus verus est Titulus, perdolens Virgo esse ad summum poterit Titulus nuncupative tantum.

Quaeramus denique, an teneatur Titius celebrare, semper uti Titulum, S. Benedictum. Sed videndum iam est an Ecclesia S. Benedicti facta sit paroecia, an non? Si primum, Titius cum sit Parochus illius Ecclesiae, extra omnem controversiam tenetur S. Benedictum, uti Titulum, celebrare. Si alterum, iterum videndum an officia in dicta

Ecclesia peragat uti verus Rector a competenti auctoritate et canonice institutus, nec ne? In illa hypothesi tenetur pariter absque dubio recolere S. Benedictum uti suae Ecclesiae Titulum: in ista vero, alius esset Rector, qui ad dictum Titulum honore liturgico recolendum teneretur, et Titius teneretur tantum celebrare Titulum Ecclesiae illius, cui est adscriptus.

His expositis, quaestio de ritu, sub quo tria praefata festa celebrare debet, evanescit, uti patet. Tam enim S. Ioannem Evangelistam, quam S. Silvestrum Pontificem recolet sub ritu, quo in Ecclesia universali recoluntur; et S. Benedictum ritu dup. 1 cl. cum octava celebrabit, si vel Parochus sit, vel verus Rector iuxta superius dicta, vel illum celebrabit, ut in Ecclesia universali, si nonnisi illius simplex Cappellanus fuerit.

Nota. De alia parochiali Ecclesia, seu S. Simeonis, quae alteri nempe S. Eustachii unita fuit ab antiquiori aevo, et cuius nullum extat vestigium, idem dicas quod superius de Ecclesia in profanum usum conversa praedicavimus; cum ratio hic magis quam illic militet, quia neque moraliter neque physice illa amplius existat. Aliud enim est unio paroeciarum, et aliud unio titularium; hoc enim non sequitur illud, nisi constet Titulum Ecclesiae dirutae, ante demolitionum vel postea, tanquam Contitularem fuisse additum Ecclesiae parochiali nunc existenti. Hoc enim in casu S. Simeon sub ritu duplici 1. cl. cum octava esset a Parocho celebrandus, sicut S. Eustachius.

IV. *Ex Galliis*. **De praelatione commemorationis Officii concurrentis.** Quando, Sabbato, officium peragitur de die infra Octavam alicuius festi, et, die dominica, agendum est de festo alicuius Sancti, ritus *duplicis*, cum debita commemoratione Dominicae, quaeritur: Utra commemoratio prior habenda est in Vesperis: an octavae, utpote quae octava

(seu dies infra octavam) concurrit cum subsequente festo duplici, ideoque subiacet reformatae Rubricae (cui praeiverat Decretum generale 5 Februarii 1895) circa concurrentiam tit. IX, n. 11? an vero potius commemoratio Dominicae, ratione alicuius sublatentis causae?

Priori sententiae Kalendarium Romanum praesentis anni adhaeret, ad diem 3 Iunii (pro non utentibus extra..) in casu concurrentiae inter Octavam (diem infra octavam) SS.mi Sacramenti (Sabbato) atque festum S. Francisci Caracciolo. Statuit igitur: Vesp. de seq. com. oct., dom... etc.

Posteriori tamen sententiae adhaeret Kalendarista Dioeceseos N., quoad eumdem prorsus casum, 3 Iunii sese habentem, ideoque statuit: Vesp. de seq. com., dom. oct... etc. Quanam de ratione sic habeat? me fugit. — Insuper alius Kalendarista dioeceseos X. pro anno 1896 (ideoque post evulgatum satisque notum compertumque Decretum generale 5 Februarii 1895), eamdem posteriorem tenuit sententiam, pro concursu diei infra octavam S. Ioannis Baptistae (27 Iunii, Sabbato) cum festo *duplici* concesso S. Irenaei. Statuit proinde: Vesp. de seq. com. dom. et oct.

Propriam sententiam humiliter exponere liceat. — Priori sententiae omnino adhaerendum mihi videtur: hac enim et quidem sola, Rubrica reformata observatur; nec interpretatio invocanda, in eius gratiam, alicuius privilegii peculiaris, quo Octava SS.mi Sacramenti gauderet.

Rubrica reformata, seu praelaudatum Decretum generale 5 Februarii 1895, modo prorsus absoluto fert: « Ante caeteras commemorationes, illa semper agenda est de alio *cuiuscumque ritus* festo quod concurrit ». Porro quod dies infra octavam veluti festum habenda sit, nemo iam inficias iverit. Quamnam vero distinctionem seu quodnam privilegium Rubrica reformata statuit in gratiam Dominicae,

contra diem infra octavam? Nullam distinctionem seu nullum privilegium. — Insuper, adveniente casu concursus (Sabbato) inter festum semiduplex alicuius Sancti et festum subsequens ritus *duplicis*, uterque Kalendarista, de quibus supra, haud ambigunt commemorationem peragendam primo festi semiduplicis, et postea Dominicae. Nec ipsi ergo distinguant ubi lex non distinguit, et casuum agnoscant paritatem, ac proinde parem quoque facient solutionem.

Protuli vero: In Kalendaristae Romani solutione minime quaerendam interpretationem alicuius privilegii in gratiam Octavae SS.mi Sacramenti. — Nam privilegium, quod revera adest, alium casum respicit, ut facile patebit Rubricam integram n. 11 perlegenti. Respicit privilegium *ordinem* commemorationum, non vero *concurrentiam* officiorum; aliis verbis, dat praelationem memoriae Octavae SS.mi Sacramenti *postquam concurrentiae leges iam observatae fuerint, in recitatione officiorum concurrentium.* In nostro vero casu, prout exponitur, octava *qualiscumque* facienda praevaleret commemorationi Dominicae quia praefata octava *concurreret.*

Resp. Thesim satis probatam credimus ab ipso cl. Consulente, illiqui omni standum est, uti certe et vix discussioni obnoxiae. Calendarii autem Rom. redactor posuit in casu commemorationem diei infra octavam ante commemorationem Dominicae, quia id Rubrica Generalis Breviarii exigit, et studio, non casu, id egit. Consequenter praecedentia Dominicae ante diem infra octavam, uti habet Calendarium Dioeceseos N., est citra omne dubium aliena a veritate. Pro ampliori declaratione aliquid adiungimus. Principium, quod dirigere debet Calendariorum redactores, saltem impraesenti post reformatas Rubricas, hoc est: Commemorationes concurrentes aliis non concurrentibus

semper praevalent, neglecto ritu officii, ad quod illae pertinent. Commemorationes enim concurrentis officii ad Vesperas sunt potioris gradus, sicut antiphona officii occurrentis ad Laudes, quam reliquae, quae inferioris gradus sunt. Quemadmodum autem absurdum esset, ut quaecumque commemoratio ad Laudes illi praeferretur, quae ad officium pertinet diei quod celebratur, ita tenendum est inordinata ad Vesperas illius commemorationis praecedentia, quae non pertinet ad officium quod agitur.

Quod autem pertinet ad Dominicam, iuxta peculiarem praesentem casum, notatu digna est Rubrica antiqua, a qua differt reformata. In illa legebatur: « Quando contingit fieri plures commemorationes, servetur hic ordo: De duplici, licet agatur tanquam simplex, fiat ante Dominicam, de Dominica ante festum semiduplex etc ». Iam et hic poterat distingui etiam antiquitus, videlicet: *de duplici, licet agatur tamquam simplex fiat ante Dominicam*: distinguo, si de Dominica agatur etiam tamquam simplex, concedo: secus, nego. Item: *de Dominica* fiat ante festum semiduplex: distinguo, si utriusque commemoratio sit paris iuris, concedo: secus, nego. Videlicet, si tam Dominica, quam semiduplex festum redigatur ad ritum simplicem, vel de Dominica et de festo semiduplici fiat officium, optime tunc semiduplici praeferenda erat Dominica; haud vero, si de festo semiduplici officium fieret, et Dominica uti simplex esset agenda. Hoc enim in casu semiduplex, uti praevalebat ritu, sub quo recolebatur, Dominicae ad instar simplicis redactae, ita illius com. praeferenda fuisset commemorationi Dominicae.

Quidquid tamen sit, ad controversias penitus convellendas. S. R. C. primo vulgavit Generale Decretum « Commemorationum in Vesperis, » postea mutavit, seu uberius explicavit Rubricam de hisce commemorationibus, anti-

quae novam sufficiens, quae clarior esse non posset. Dicit enim : « Quando contingit fieri plures commemorationes, illae semper praeponantur, quae ad officium pertinent, cuiuscumque sit ritus (*Tit. IX. n. 11*) » Atqui, quando in Sabbato actum est de infra octavam, et in sequenti Dominica agendum est de duplici, Dominica necessario redigenda est ad ritum simplicem, neque de ea fieri potest officium, proindeque illius com. ad officium quod agitur pertinere non potest. Manet igitur, ut commemorationes ad officium pertinentes sint, et diei infra octavam, et duplicis sequentis : ex quibus duobus officiis illud per commemorationem absolvitur, istud vero habet initium. Ergo com. de infra octavam commemorationi Dominicae praeferenda est.

Nec minus certum est, quod ultimo tenet cl. Consulens, videlicet non esse quaerendam in Calendarii Romani redactore privilegium aliquod, quo sit usus, in praeferenda com. de infra octavam Dominicae, in gratiam festi Corporis Christi. Exploratum est enim, hoc festum eiusque octavam quibusdam vere gaudere privilegiis ; sed quod attinet commemorationem eius in Vesperis nullo peculiari privilegio pollere : ut Calendarii redactor in ea commemoratione praeferenda nonnisi generale principium sit secutus, ex quo commemorationes pertinentes ad officium aliis praevalent, quae extra officium sunt. Optime itaque ratiocinatur et sentit cl. Consulens ; et redactor Calendarii Dioecesis N., si studio contrarium fecit, evidenter erravit.

V. *E Gadibus in Hispania.* **De quibusdam consuetudinibus in exequiis.** 1. Cum sepeliendum est cadaver alicuius canonici seu beneficiati huius Cathedralis existit consuetudo, vi cuius ille, qui officium facit, canonicus esse debet, et duae cruces praeferuntur in processione ; una

processionalis ecclesiae, altera quae dicitur *capitularis;* cum autem Rituale Romanum tit. 6, cap. 3 n.° 1. dicat: *clerico praeferente crucem*, quaeritur: utrum tolerari possit haec consuetudo. Et quatenus negative, quaeritur: quaenam praeferenda, utrum prima vel secunda, vel potius illa quae pertinet ad paroeciam sacrarii sanctae Cathedralis, aut illa quae pertinet ad paroeciam in qua supremum diem obiit defunctus.

Resp. Equidem, iure communi inspecto, officium facere super cadavere defuncti, in genere spectat ad Parochum ipsius defuncti, et crux erigenda est illa quae pertinet ad tumulantem Ecclesiam, uti constat ex pluribus Decretis seu antiquis, seu recentibus, et etiam ex Generali Decreto in tertio Collectionis Volumine inserendo, ut per illud ius antiquum confirmetur.

Decretum *Abellinen.* prae reliquis ad rem facit: « An Parochi, attenta consuetudine, elevare possint omnes propriam crucem, in funeribus ducendis, cum non accedit Capitulum Cathedralis: vel unica tantum crux, eaque Ecclesiae tumulantis, sit adhibenda? Responsum autem fuit: « Negative, ad primam partem: Affirmative, ad secundam (*28 Apr. 1866, n. 3144* (5362) *ad 1*) ». Ius istud in novissima Collectione nullam passum est mutationem, quinimo per novum Generale Decretum ulterius sancitum est. Consequenter excludenda in casu crux processionalis quae nullum locum habere potest in funeribus, quae non processiones dicuntur sed associationes, ut sub hoc vocabulo non intelligantur. In processionibus autem plures cruces deferri optime possunt, non vero in funerum associationibus. Excludenda pariter videtur delatio crucis capitularis, quia Capitulum non habet ius suam crucem deferendi, quando saltem non intervenit, contra crucem Parochi, ad quem defunctus pertinuit et pertinet. Neque

obstat, defunctum esse Canonicum vel Beneficiatum; quia, etsi eiusmodi, suam habuit parochialem Ecclesiam, ad quam pertinuit et pertinet adhuc, vel eam quam elegerit cui Decreta ius tribuunt erigendi crucem. Decretum enim in *Senen.* n. **1368** (2442) declarat: « In Ecclesia.... ubi sepelitur corpus defuncti, etiam Canonici Cathedralis Ecclesiae, ad Parochum ipsius Ecclesiae pertinere officium facere (*9 Iun. 1668*). » Ubi videre est praecedentiam, quae tribuitur quoad officium Parocho defuncti, ratione Ecclesiae tumulantis: ex quo aliud ius praecedentiae de erigenda cruce nullo negotio infertur. Eamdem quoque praecedentiam Parocho defuncti Canonici vel Beneficiati Ecclesiae Cathedralis, proindeque tumulantis Ecclesiae, aliud Decretum in una *Sancti Severi* tribuit (n. **2441**, 4262 *ad 7 et 8*).

Sed in casu viget consuetudo in oppositum, ut officium super cadavere Canonici vel Beneficiati alter ex Capitularibus faciat, consequenter ut etiam crux deferatur ipsius Capituli, cum deferre crucem quid minus sit, quam facere officium super cadavere. Aliunde cuinam potest competere ius erigendi crucem, nisi illi Ecclesiae, cuius Rector facere officium debet? Quid ergo iudicandum in casu? Id respondebimus, quod cl. De Herdt hac in re sentit pluribus auctoritatibus fretus. En textualia sua verba: « Quantum ad Canonicos *(a fortiori, ut patet, quod Beneficiatos attinet)*, hac occasione superaddi potest, ius eisdem Viaticum et extremam unctionem administrandi eosque sepeliendi, pertinere ad parochum domicilii, nisi legitima adsit consuetudo, uti saltem est immemorabilis vel 40 annorum cum titulo, ut capitulum canonicis ultima sacramenta administret, eorumque funera peragat, qualis consuetudo in tota fere Gallia, ac etiam in Belgio viget (*Prax. Pontif. Tom. 3, n. 265*) ». In sui asserti autem confirma-

tionem circa consuetudinem iuri communi oppositam citat Decretum in *Tridentina*, quod, attenta consuetudine, declarat, clero ipsique Parocho defuncti, conveniendum esse in Ecclesiam Cathedralem, haud in aliam ubi deferendum est cadaver, etsi cadaver Canonici sub alia paroecia habuerit domicilium. Citat Decretum in *Patavina*, quod inquirens in Dubio 4: « An cadavera Canonicorum, qui domicilium habebant in aliis paroeciis extra Cathedralem, ad ipsam Cathedralem transferenda sint » S. R. C. pro responsione negotium remittit *Episcopo qui doceat de consuetudine hucusque servata*. Citat Decretum in *Divionen*. quod est S. Cong.nis Concilii, Acta S. Sedis, Analecta Iuris Pontificii, et alias Ephemerides. Haec sint satis, ut consuetudo Canonicis favens servari possit vel saltem mutari non debeat, nisi prius competens auctoritas audiatur.

Hoc quidem quod pertinet ius et officium agendi super cadavere et erigendae crucis capitularis; quod vero pertinet erectionem crucis processionalis, nobis non videtur consuetudo probanda. Namque deductio funeris non dicitur processio, quamvis eo nomine appellari posset, sed associatio, et crux processionalis nescimus quid significet in casu. Quod denique pertinet crucem Parochi defuncti, et ipsa habere locum non videtur, quia unam tantum de iure adhibendam Decreta edicunt. Nihilominus, cum Parocho defuncti, qui et Ecclesiae tumulantis esse ex Dubii expositione videtur, crucem de iure communi erigere competat, et ex consuetudine id Capitulum agat, cumque exempla aliqua duplicis crucis, attenta consuetudine, non desint, censemus Parochum praedictum a cruce ferenda non esse deturbandum, saltem nisi vetitum accedat S. R. Cong.nis. Quod tamen intelligas, si ipse Parochus defuncti seu domicilii ad associationem pergat: secus una tantum crux sufficiet, Cathedralis Ecclesiae.

2.ª Mortuaria vestimenta quibus iuduunntur cadavera sacerdotum, solent esse alba vel violacea; tolerari possunt ornamenta alba cum Rituale prescribat violacei coloris tit. 6. cap. 1 n. 11 parag. 2. ?

Resp. Rituale Romanum (*Loc. cit. in dubio*) haec habet: « Sacerdos..... super talarem vestem amictu, cingulo, manipulo, alba stola et casula, seu planeta violacea sit indutus ». Sed hoc fortasse pertinet ad ius antiquum, quando inter violaceum colorem et nigrum vix distinguebatur. Impraesent colori violaceus pro Episcopo tantum reservatur iuxta Caeremoniale Ep. Lib. II, Cap. XXXVIII n. 10. Si quis tamen Sacerdotem violaceo colore indueret, attentis verbis Ritualis Romani, non auderemus redarguere. Eoque magis, quia etiam Martinuccius, satis recens, docet: « Sacerdotum cadavera induentur veste talari et paramentis violacei coloris (*Lib. IV. Cap. VIII. n. 4*) ». Sed color albus non est tolerandus, quia nullam significationem habet, nisi velis defunctum considerare vel uti infantem, vel uti Confessorem honoribus altaris dignum, sed hoc in casu expectanda erit canonizatio.

VI. *E Gallia.* **De quodam concursus casu.** Quomodo ordinandae sunt Vesperae S. Francisci Ass. dup. mai. concurrentes cum Vesp. S. Remigii, etiam dupl. mai. in Gallia? (festum S. Remigii hoc anno translatum in diem 5 Octob.)

Alii existimant Vesperas esse dimidiandas, et sic ratiocinantur: Iuxta tabellam concurrentiae reformatam, quando duo festa maiora concurrunt, fit a cap. de seq. in paritate dignitatis. Porro festa Ss. Francisci et Remigii sunt dignitate paria. Ergo.

Alii vero contendunt regulas occurrentiae et translationis servandas esse pro concurrentia, scilicet festum magis proprium praeferendum esse, ceteris paribus, festo minus proprio. Atqui festum S. Remigii, — dupl. mai. *in*

Gallia, — est magis proprium. Ergo praeferendum est festo S. Francisci, — dupl. mai. pro universali Ecclesia, et proinde habet Vesperas, cum commem. tantum praecedentis.

Quid de hac re sentiunt Ephemerides Liturgicae?

Resp. Quamvis saepe leges occurrentiae applicari possint etiam ad concurrentiam, nihilo tamen minus cum utrasque leges describat Breviarium in relativis Rubricarum Titulis, his adhaerendum, ne oriantur confusiones et abusus. Sane si duas habeas occurrentia festa dignitate inaequalia, legem occursus ad concursum applicare potes, quia utraque est eadem. Ita, si duo festa sint inaequalis ritus, vel si alterum primarium alterum secundarium, idem se agere posse concedendum, eo quod in his quoque casibus leges occursus et concursus perfecte conveniunt. At lex quae spectat festum fixum contra mobile vel ad instar mobilis, et festum proprius prae minus proprio, haec inquam lex habetur in Titulo occurrentiae seu in Translatione festorum, sed de ea ne verbum quidem in Titulo de concurrentia. Legas et relegas hunc titulum, maxime in num. 2, et veritas luce meridiana fulgebit. Si ergo regulae occursus et concursus partim sunt eaedem, sed non in totum, non est cur possit generale principium praedicari, leges occurrentiae etiam in concurrentia esse servandas, quandoque enim id verum est, quandoque falsum.

Et ratio sapiens in promptu est ad hanc dispositionem Rubricarum pro occursu et concursu diversam, ostendendam et demonstrandam. Nam, duobus occurrentibus festis, de iis simul agi non potest integrum officium: adeo ut alterum integrum illud habere necessario debeat, alterum vero aut simplex fiet, si possit, secus penitus omittendum, aut ad minus erit transferendum. Duobus ve-

ro festis concurrentibus, alium modum rubricae exhibent rem componendi. Etenim, si paria sint festa tam ritu, quam dignitate, Vesperae dividi possunt; et utrumque festum sua iura servat. In casibus ergo occurrentiae festum quod veluti simplex agitur, vel e Calendario pro eo anno deletur, vel transfertur, suorum iurium gravem plus minusve iacturam patitur; sed in casibus occurrentiae id non comprobatur, cum in paritate meriti, ut ita dicamus, aliquid iurium amittunt pariter unum et alterum seque invicem quodammodo compensant. En ratio, ob quam de fixo et mobili, de magis proprio prae minus proprio loquuntur leges occursus, legesque concursus tacent. Nam aequum iudicarunt Rubricae festum dignius seu ritu, seu qualitate primarii, seu personali excellentia, alteri praeferri minus digno sub iis respectibus, tam in occursu quam in concursu; quia hae dotes, quibus festum dignius est praeditum, maiori consideratione dignae sunt. Sed qualitas fixi prae mobili, et magis proprii prae minus proprio minoris sunt momenti; quia primae dotes, vel ritum tangunt, quo potiore, inutilis est quaevis de praecedentia quaestio: vel tangunt qualitatem primarii, vel personalem dignitatem, quae duo intrinsece afficiunt festum, uti facile perpendenti patebit. At si duas alias consideres dotes, hoc est qualitatem fixi, et magis proprii, eae sunt prorsus extrinsecae ipsi festo, minorisque proinde gravitatis. Sapienter idcirco eas Rubricae considerandas censuerunt in occursu ex necessitate, non autem in concursu, in quo eadem necessitas deficit. Eapropter concludendum est, optime ratiocinari primos, haud bene alteros, sive Rubricis, sive allato liturgico momento inspectis. Ergo concurrentibus Sanctis Francisco Assisiensi et Remigio, ritu paribus cum nulla suppetat ratio intrinseca, neque dignitatis, de qua Rubrica concurrentiae, Vesperae dividendae sunt.

Aliqua Decreta antiqua permittebant, ut festum cum altero concurrens ceteris tamen paribus integras habere potuisset Vesperas ratione externae solemnitatis: quae nihilominus Decreta deleta e novissima Collectione fuerunt. Unum remansit tantum in (*Cracovien* **2378** (4160) ad 2, d. d. 22 Aug. 1744), quod favet in casu, festo feriationem habenti. Ut proinde neque dicta invocari Decreta possint, ut festum alterum alteri praeponatur, etsi fixum aut magis proprium peculiari celebretur solemnitate, quae feriationem non includat.

BREVIORA RESPONSA

I. *Pro Antillis Hollandiae.* In numero mensis Februarii vertentis anni (*pag. 99, IV*) Ephemerides sustinuerunt, per clericum nonnisi eum esse intelligendum, qui tonsura sit initiatus. Consequenter quando S. R. C. permittit, ut clericus vices Subdiaconi agere possit in Missa solemni, id significat, eiusmodi clericum esse debere clericali tonsura initiatum. Hoc non placuit quibusdam Seminarii N. professoribus, qui argumentationem Ephemeridum defectu laborantem iudicarunt. Ne tempus teramus in refellenda obiectione, quam suo destitutam pondere praedicare nolumus, satis sit novum referre Decretum in III novissimae Collectionis Volumine (1) iam insertum, quod sequentis est

1) Quamplures ex venerabilibus Consociatis nostris sciscitantur a nobis tempus, quo dictum Volumen evulgabitur. Hoc tantum respondere certo possumus: quamprimum fieri poterit evulgabitur, et probabilius sub fine mensis Iulii vel infra Augustum.

tenoris : « Num qui Subdiaconatus Ordinem nondum recepit, Subdiaconi munere fungi valeat in Missa solemni ? » Responsio autem sic se habet : « Affirmative ; dummodo clericali saltem tonsura sit initiatus, manipulum non ferat, et vera urgeat necessitas (*Decr. 3832, Dubiorum Resolutio ad VIII.*

II. *Pro Gadibus in Hispania.* Rubrica Ritualis (*Tit. VI. Cap. 1, n. 11 et 12*) loquitur tantum de indumentis, quibus debet corpus defuncti clerici supervestiri : eodem sensu loquuntur auctores, uti Martinucci, De Herdt aliique. Si autem aliquid in illius manibus ponendum dicant, hoc nonnisi iuxta Rituale crux est vel crucifixus. Nescimus ergo quomodo liceat calicem in manibus Sacerdotum defunctorum ponere. Ceterum, Vasorum sacrorum, maxime calicis ad sacrosanctum altaris Sacrificium destinati, usus praefatus videtur omnino improprius, et improbandus, nisi forte specialis pro eodem usu calix haberetur, non tamen consecratus ; quo fortasse in casu tolerari consuetudo posset.

III. *Pro eod. loco.* Cadaver cuiuscumque defuncti, sive laici, sive clerici, cum ad Ecclesiam vel coemeterium defertur, pedibus versus anteriorem partem deferendum est in feretro, cum modus iste sit naturalis omnibus hominibus, qui eadem ratione ambulant. Cum autem cadaver Sacerdotis ianuam ecclesiae pervenerit, mutari debet positio, ut pedibus retro ingrediatur, sicque deponatur, prouti Rituale praescribit. Quod ultimum fit ex privilegio dignitatis sacerdotalis, ait Barruffaldus, per quod fit etiam, ut dum ad altare celebrant (*Sacerdotes*) faciem vertant versus populum et terga altari, etiamsi in Tabernaculo claudatur Eucharistia, quos enim salutamus, eis faciem praesentamus. (Gavant. *Part. 2, t. 5, de Orat. Tit. XXXIV, § XVII, n. 148).* » Hoc autem dum cadaver effertur, comprobari non potest, uti patet.

IV. *Pro eod. loco.* Probari non potest consuetudo, ex qua Sacerdos officium faciens in associatione sequatur, loco praecedendi, feretrum. Rituale Romanum satis super hoc explicitum est. Ratio enim est, quia Parochus dignior est ceteris clericis associantibus funus, dignioremque locum obtinet ex iis, qui unum corpus efficiunt. Non ergo corpus istud per defunctum dividendum est, qui effertur ab aliis, et associatur, sed nec fert nec associat. Ex dicta consuetudine sequitur etiam, officium facientem inter laicos procedere, qui associationi assistunt, quod etiam minus congruit. Hinc non possumus quin concludamus: servetur Rituale Romanum, et consuetudo contraria alia consuetudine laudabili legique favente vincatur.

V. *Pro Rota Veronae.* Si die XIV Ian. faciendum sit de S. Petro Urseolo Conf., in Vesperis S. Pauli I Eremitae fiat com. praecedentis per propriam antiphonam *Hic vir despiciens mundum*, et postea S. Mauri per antiphonam *Euge, serve bone*, Versus *Os iusti* sumendo ex II Nocturno Conf. non Pont. Specialis enim Rubrica posita in I Vesperis S. Pauli Conf. est exceptio, quae firmat regulam generalem in contrarium, quae sequenda est in aliis occurrentibus casibus.

VI. *Pro eod. loco.* In officio defunctorum, diebus III, VII, XXX et anniversario, si unum dicatur Nocturnum, hoc relativae feriae respondere debet. Hic est sensus manifestus loci a cl. Consulente in Ephemeridibus citati, quamvis aliqua dicendi ratio minus clara contrarium docere videatur.

Nota. Nulla lex vetat, ut clerus a fidelibus expetitus de officio defunctorum, hoc recitare possit diebus permissis, ritu semiduplici et cum tribus nocturnis.

VII. *Pro Cauria in Hispania.* Quomodo se collocare debeat Celebrans in Missa solemni dum benedictionem im-

pertit Diacono Evangelium cantaturo, Rubrica non dicit. Certum tamen est, ipsum non debere terga vertere ad altare ut conversus ad populum benedictionem det Diacono. Nulla enim id Rubrica praescribit, nulla necessitas cogit, consequenter ratio reverentiae prohibet. Hinc modus magis conveniens est, ut Celebrans benedicat Diacono, tergis versis non ad altare, sed ad cornu Evangelii, dum Diaconus ante ipsum in suppedaneo stat genuflexus. Haec Urbis aliarumque observantiorum Ecclesiarum praxis.

VIII. *Pro eod. loco.* Nulla lex vetat ut Canonicorum Collegium transferre se possit ab altari chorali ad aliud, ut ex devotione recitet antiphonam B. M. Virginis, praecedente cruce et acolythis, quamvis non adsit paratus pluviali aut stola Capituli praeses: dummodo de cetero serventur Rubricae.

IX. *Pro eod. loco.* Usus thurificandi Sanctum aliquem extra Missam et Officium certe licet, uti fit in pluribus actibus sacris, quamvis extraliturgicis, Novendialis, Tridui etc. An autem thurificari quoque possit ipsum altare modo ac forma in Missa et Officio adhiberi solitis, dubitamus; quia huiusmodi thurificatio, ritus videtur Missae proprius aut Officii. Nihilominus, eo in se spectato, prohibitus nulla lege est: ut si consuetudine saltem roboretur, permittendus potius videatur, quam prohibendus.

X. *Pro eod. loco.* Responsorium pro defunctis, consequenter et absolutio, independenter a Missa, certe haberi potest, id permittente Decreto in *Lamacen.*, quod antiquum est quidem et expunctum, quia reformatum est; sed reformatio, uti apparebit in III Collectionis Volumine, respicit modum, non substantiam. Sed duo in casu difficultatem ingerunt: 1 Absolutionem abrumpere Horas Canonicas: 2. nullum adesse Sacerdotem stola indutum. Primum non videtur admittendum, quia supercitatum De-

cretum exigit, ut Absolutio fiat post Horas Canonicas absolutas. Alterum minus congruere videtur, quia Sacerdos plura facere debet, quae saltem stolam ex lege Ritualis et consuetudine exigunt. Hinc consultius credimus, actum praefatum moderandum ad normam iuris liturgici, atque ita sub omni respectu licebit.

XI. *Pro Melita.* Verba: *famulorum tuorum*, in Secreta Missae votivae pro infirmis, ipsos infirmos spectant, cum dictis verbis sequentia respondeant: *pro quibus aegrotantibus misericordiam tuam imploramus.* Et sapienter; preces enim et hostiae non solum a Celebrante et a praesentibus Deo offeruntur, quod probandum non est, sed etiam ab ipsis infirmis, de quibus et pro quibus Sacrificium offertur. Idque, seu ob Communionem Sanctorum, de qua in symbolo fidei, seu ob specialem unionem inter infirmos et pro illis orantes.

XII. *Pro Hispania.* Nullam licet in officii et Missae celebratione, sive privata, sive, et a fortiori, publica, partem vel exiguam omittere, obstantibus Rubricis Breviarii et Missalis Romani. Actus liturgici, si ex praecepto fiant, uti sunt ordinati in lege sunt exequendi: si devotione, pariter iuxta Rubricas exercendi, secus omittantur. Hinc versus omnes psalmorum, psalmi omnes et singuli in Vesperis praescripti, strophae omnes pariter ac singulae hymnorum, omitti nequeunt sine infractione legum, et conscientiae laesione.

XIII. *Pro cod. loco.* An liceat, quaeritur, ita accelerare in Missa solemni cantum symboli, ut ad cantum *Et incarnatus est* Celebrans et ministri nondum eiusdem symboli recitationem super altari absolverint.—Duo fulmina belli ex historia novimus, sed fulmina cantus, et quidem liturgici, nondum noveramus. Nisi plorandum, ridendum esset. Ominamur, ne Deus tam male tractet eius-

modi infelices cantores, sicut ipsi Deum in liturgicis modulationibus indigne habent. Hoc satis.

XIV. *Pro Wladislavia.* Altaria, quorum sepulcrorum opercula fracta sunt, uti execrata habenda *(Vicarien 2876* (4990) *23 Sept. 1844).* Quae vero opercula nullam passa sunt iacturam, sed coemento ex vetustate consumpto vel sua vi destituto, facile moveri possunt, consecrata manent, cum nulla lex positiva declaret illa execrata esse. Necesse est tamen, ut novo coemento, quin tamen amoveantur, opportune et solide firmentur; sed nulla specialis pro hoc caeremonia adhibenda videtur.

XV. *Pro Ariano in Apulia.* Aliud est Cappa violacea et aliud est vestis talaris eiusdem coloris: ut qui illam obtinuerint, non possint nec debeant istam induere. Limites privilegi praetergredi non licet.

XVI. *Pro eodem loco.* Biretum et pileolum omnes chorales adhibere licite possunt, sive sint Canonici, sine Beneficiati, sive clerici, nulla vetante lege.

XVII. *Pro cod. loco.* Sacerdos tertii Ordinis S. Francisci, qui ter in hebdomada gaudet altari privilegiato, si fiat Parochus Ecclesiae, in qua Associatio erecta est Sacrae Familiae, manifesto gaudere nequit novo privilegio utendi per tres alias vices in hebdomada eodem altari privilegiato. Ratio simplicissima est conditio apposita, scilicet ut eiusmodi dicto gaudeat privilegio, si ex alio titulo iam non illo fruatur. Atqui... ergo...

XVIII. *Pro cod. loco.* In festo Titularis Ecclesiae semper ibidem dici potest ac debet *Credo* in Missa, a quocumque dictum festum celebretur: a fortiori autem ratione concursus populi, qui tamen debet esse notabilis fidelium et non solitus accessus ad Ecclesiam, cum sola haec ratio dictum Symbolum in Missa permitteret. Nihil autem interest, si dicta Ecclesia Regularium fuerit, aut nunc ad

Confraternitatem pertineat, neque si dies sit cum feriatione aut non. Ita etiam ratione Reliquiae insignis iure additur *Credo* in Missa.

XIX. *Pro Pekino.* In locis ubi feriatio non agitur diebus festis, sed eorum solemnitas ad Dominicam sequentem transfertur, Missa de requie praesente vel physice vel moraliter cadavere, non est amplius vetita, uti ante, in ipsis diebus festis, sed tantum in diebus, quibus illorum solemnitas agitur. A fortiori autem id fiet, si non solum solemnitas, sed ipsum festum cum officio in sequentem Dominicam transferatur.

XX. *Pro cod. loco.* Vidua pagana ad fidem conversa potest citra ullam controversiam recipere benedictionem nuptiarum, utique intra Missam, si novas nuptias cum viro catholico inierit. Quid enim probat transactum tempus? Nihil, absolute nihil. Impraesenti per fidem vere christiana est; ergo uti reliquae mulieres christianae et ipsa poterit dicta benedictione donari. Certo falluntur, qui oppositum sentiunt.

XX. *Pro Archidioecesi Chicagiensi.* Occurrentibus festis Fugae Domini, et Spineae Coronae, quorum illud est fixum, hoc mobile, recte istud omittitur, secluso privilegio, et illud celebratur, id praedicante Rubrica (*Tit. X, n. 6*).

SUPER CALENDARIO

STUDIUM

EMENDATIO.

In ultimo praet. numero ad pag. 334 mendum irrepsit in linea 8.va quod corrigere lectores velint oramus: verbum **deerant** mutetur in **supererant.**

(Vid. contin. n. 5, p. 332)

4. Facile inde coniicies certam, quae elucet, veritatem, Calendarium scilicet haud amplius posse scopum, ad quem ordinatum est, attingere. Ut enim seu populi, seu clerici diarium haberent, illud adinventum est confectumque ; sed, eius complicatione ac varietate attenta, vix a pluribus e clericis dignoscitur, populorum autem pleraque, nisi integra pars, quid sit illud penitus ignorat. Cum nihilominus, ut superius innuimus, plurimi intersit illius cognitio, ut sua populus adimpleat circa Deum munera, suaque negotia, labores, itinera ac reliqua ad optatum perducat exitum. Calendarium proinde quod, uti diarium, adeo simplex, quo nullum magis, ac duraturum, simulque omnibus notum esse conveniret, scientiam fateri cogeris abstrusam, abditam, veluti ad algebram pertinentem, mentibusque cultis tantummodo accessu facilem, ceteris vero fere penitus imperviam.

Neque hoc novum dicas, ac si aetate solum nostra praefata detecta fuerint incommoda, cum transactis temporibus summi quoque viri id agnoverint, ut ad Calendarium meliori forma donandum admovere manum peroptaverint. Sane, Gre-

goriana post emendatione absoluta, videre fuit Alexandrum Pontificem septimum, Clementem octavum, undecimum, ac duodecimum, quos alii peritiores sunt secuti : qui omnes, aut necessitatem Calendarii Gregoriani emendandi fassi sunt, emendationisque opus aggrediendum censuerunt, uti primi, aut, quemadmodum alteri, varias proposuere methodos, ut optatus obtineretur finis. Sed, vel quod facilitate praeditae dictae methodus iudicatae non fuerint, vel minus fortasse utiles, opus emendationis evanuit, Galendariumque immutatum permansit.

Uti peculiari mentione digni fas sit memoriam Sacerdotis Marci Mastrofini heic recolere a Monte Compatre, qui castellum est Romae prope finitimum. Hunc singularis inscriptionis laude ornavit Senatus Romanus, eamque posuit in domo, quam ille habitavit apud aream Montis Citatorii in ipsa Urbe: « Abitò in questa casa — e vi morì il 3 Marzo 1845 — M. Mastrofini — che dotto in filologia — teologo e filosofo — assai più grande che celebrato — fermò le incerte leggi dei verbi — investigò felicemente con l' umana ragione — i misteri della scienza divina — S. P. Q. R. 1875 ».

Hic itaque duas conscripsit Opellas, quarum tituli sunt : « Amplissimi frutti da raccogliersi dal Calendario Gregoriano ». In his ergo haud annorum cyclorumve emendationes proponit ; sed hoc unum intendit, amplissimos colligere fructus, quorum Calendarium Gregorianum veluti foetus uberrimus est adhuc, et vel nondum alii spem habuere, quosve adhuc colligendos reliquere. Hac autem ratione ad ultimam firmamque perfectionem suam insigne hoc monumentum, quod Calendarium audit, post tot tantasque, quas passum est evolutiones, perducere contendit. Hos itaque fructus, quos ipsimet praegustavimus, lectoribus nostris exhibemus, in spem adducti, ut illorum dulcedine capti, et perfectiora diligant, et si fieri quandoque possit, difficultatibus expediti, simpliciori facilioriique modo propriis muneribus faciant satis.

5. Quidquid imperfecti habetur in Calendario praesenti, ex eo praecipue oritur, quod anno communi dies unus, bissextili autem duo supersint, qui extra hebdomadas maneant, quippe qui hebdomadam aliam, septem constantem diebus, efformare non valent. Duae namque et quinquaginta hebdomadae totum constituunt annum : qui nihilominus cum tercentis sexaginta quinque aut sex diebus confletur, peracta quinquaginta duarum hebdomadum enumeratione, diem unum, si communis, duos si bissextilis, residuos evidenter dabit. Hinc, si ex hypothesi a Dominica annus incipiat, necessario ultimus illius dies Sabbatum esse nequit, ut iterum alter a Dominica initium habeat; sed Dominica erit anni terminus, incipietque proinde a feria secunda annus subsequens. Dies ergo una, quae in anno communi quinquaginta duabus hebdomadibus superest, inordinationis totius est ratio, hoc est perpetuae instabilitatis Dominicarum, feriarumque in Calendario, ex qua in unoquoque anno mutationi fiunt obnoxiae. Ex uno hoc ergo die motus dierum perpetuus omniumque dierum inordinatio : num autem aequum dici poterit, ut pro uno die, quae tercentesima sexagesimaquinta pars est totius, integer annus tantum iacturae damnique patiatur ? Nonne melius centies foret diem istam nisi ab enumeratione, quod fieri nec potest, nec debet, a denominatione saltem removere, quae in ordine hebdomadae illi contingeret ? Postremus ergo dies anni posset, non Dominica nuncupari, sed alio nomine, quod in ordine hebdomadum minime contineatur. Quid ni ? Dies ultima mensis ultimi totius anni, seu Decembris, nonne suo iam nomine, satisque notabili, gaudet ? Discriminetur ergo ab omnibus reliquis singulisque diebus anni, nihilque magis congruum reperies, credimus. Et sane, terminus est finisque anni ; et sicut enumeratione continetur in anno, cuius pars est, ut ceteri dies, ita, si diversum illi nomen tribuas, ratione etiam nominis in anno continebitur morituro, dum tamen partem non consti-

tuet anni nascituri, ad quem non pertinet. Sit ergo dies ultimus anni, pro anno sequenti, tamquam non esset, quod primam attinet hebdomadam, itereturque nomen illius ut primus anni dies, ac si non fuisset : sicque in singulis annis, uno deleto die, hebdomadas quinquaginta duas, nec plus nec minus, tibi reperire necesse est.

Hoc quidem pro communi, sed pro bissextili anno eadem redibit sentiendi agendique ratio ; quippe qui haud uno tantum, sed duobus diebus excedit. Quid tamen interest? Delesti ultimum, satisque rationabiliter, diem, ita vero ut et illum in anno computaveris; eodem te igitur modo geres pro hoc altera die. Quid ni ? Si primum licuit , quare non licebit alterum, ne in eamdem inordinationem confusionemque offendas ? Quemadmodum itaque diem anni ultimum sine peculiari hebdomadis nomine reliquisti, ita et pro initio anni, seu pro die primo in bissextili anno te geres ; et poteris, ut in communi anno, ita in hoc bissextili, duas et quinquaginta hebdomadas, ullo sine excessu, perfacile computare. (1) At nullum ne id afferet incommodum? Nullum profecto, nullum. Quin imo animadvertas velim,

(1) Hucusque dicta exemplo explicemus. Praesentis anni 1899 dies ultima est Dominica ; sed quinquaginta duae hebdomadae desinunt die 30 Decembris, nempe Sabbato, quia annus incoepit die Dominica. Ut iterum annus sequens 1900 eodem die incipiat eodemque desinat ac praecedens, necesse est ut dies ultima anni 1899 haud nominetur neque in praecedenti neque in sequenti hebdomada. Vocetur, si lubet , Dominica ista, dies ultimus anni 1899, vel dies intercalaris. Atque ita nulla habebitur varietas in sequenti anno 1900, quia Dominica sequens primus erit anni dies. Dies intercalaris, erit dies libera quae tamen pars est anni praeteriti, sed nullam varietatem inducet in sequenti. Idem dicatur de anno bissestili. Duo dies qui supersunt, vocentur nomine quo placet ; non computentur tamen in diebus qui hebdomadam efformant. Atque ita nulla varietas habebitur in anno, nempe omnes anni eodem die incipient, eodemque die desinent.

huiusmodi agendi rationem, haud oppositam esse, sed conformiorem nimis astronomicae computationi. Etenim, incipiente bissextili anno, nos cum anno civili, ante solarem, decem et octo horis praeimus, quod fatentur periti ; uno ergo die sublato, sex horis tantum retro manebimus, quae nihilominus in anni decursu compensabuntur. Nonne id satis abunde melius, solarique anno conformius apparet, cui, nemine contradicente, annum civilem fas est conformem reddere ? En itaque principium, quod basim constituit, certam facilemque, ad defectus perturbationis vitandos in Calendario Gregoriano, illudque perfectiori, ni fallimur, forma ditandum.

(*Contin.*).

P. P. SCHOLASTICUS
C. M.

ALLELUIA

SPECIMEN

Biblicum, historicum, Liturgicum.

Ecclesiae Patres, ac praecipue Augustinus , (1) illud Evangelii secundum Ioannem commentans, quod de titulo Crucis Christi, hebraice, graece ac latine conscripto, verba facit , in Ecclesiae universalitate mysticam student invenire rationem huiusce rei, quam Evangelistes enarrat.

Omnes Gentes fas erat complecteretur Ecclesia ; hinc titulus Crucis, per quam redimendus erat orbis, tribus erat ex-

(1) S. Aug., Enarr. in psalm. 58.

primendus linguis, quae integrum comprendebant orbem quod praecipuas rationes spectat. Hebraici usus sermonis erat in cultu uni Deo tribuendo: graecus sermo menti excolendae inserviebat: latinus denique spectabat supremum ius in orbe politicum (1). Eadem de causa Occidentalis Ecclesia, suam explicans Liturgiam, Latii quidem usa fuit lingua, uti adiumento praecipuo, sed et graecae hebraicaeque vestigia servavit. Innotescit abunde graecae trisagium, quod peculiariter in Missa, sed in aliis quoque divini officii partibus frequens occurrit, *Kyrie eleison ecc.* Innotescunt pariter invocationes illae, quae inter improperia, feria VI in Parasceve concinuntur, leguntur et a duobus choris alternantur graece latineque ad adorationem Crucis.

Ex hebraico vox habetur *Hosanna,* quam ipsa quoque graeca Ecclesia retinet: Item vox *Amen,* qua hodiedum preces omnes in universis Liturgiis concluduntur (2).

Praeterea in baptismi collatione minister, baptizandi aures saliva tangens dicit: *Ephpheta,* quod est adaperire, quae vox proprie *aramaica* est (3). Alia vocem *aramaicam* primaeva

---

(1) Vid. Schanz, Apologie des Christenthums, dritter Theil, § 3, pag. 52.

(2) *Amen,* ἀμήν **ămēn** ex **ămān** — innixus est; iuxta formam niphal — fuit stabilis, firmus, constans, metaphorice *fidelis,* affirmantis adverbium evasit. Graecae versiones antiqui Testamenti legit etiam: ἀληθῶς ὄντως πεπισπωτμένως. E Synagogis transiit in Christi Ecclesiam ab Apostolico aevo consuetudo, ex qua, absoluta ab aliquo lectione, instructione vel prece, cuncti praesentes dicerent *amen,* ea quae lecta, significata vel orata fuerant, propria reddentes, ut per verbum *amen* omnes et singuli assensum votumque suum estenderent.

(3) *Ephpheta* vel Ephphata, ex Evangelio S. Marci *(VII, 34)* desumpta, *aramaica* est quod formam attinet: forma nempe eiusmodi vocis imperativa pertinet ad coniugationem Ethpaal verbi **Pethahh Pathahh** — aperuit.

monumenta liturgica tradunt, seu *Maranatha*, quae tamen haud invaluit, ut, paucis exceptis casibus, fere obsoleta manserit (1).

Hebraica vero vox frequentius occurrens est *Alleluia*; et quae absque ulla variatione in universis Liturgiis immutata permansit, creberrimique usus in ritibus. Evasit, si ita loqui fas sit, quaedam vocis species sacramentalis ad laudandum Deum. « Illud advertendum, scribit Emus **Bona**, multo maiorem vim apud Hebraeos habere hanc vocem *alleluia*, quam apud Latinos *Laudate Deum*: hoc est enim exhortantis vel excitantis ad Deo laudes reddendas; et *alleluia* vim potius habet interiectionis, quam verbi, vehementem sonat affectum acclamantis prae gaudio et ex laude Dei exultantis, atque in iubilum vocemque laetitiae erumpentis (2) ». In dubium fortasse vocari poterit, an eiusmodi animadversio cl. scriptoris accuratior habenda sit; verum rei summa spectata, scopum attigit, praesertim, si usum eiusdem in ritibus inspiciamus, quin vocis etimologicae vi exclusive adhaereamus.

Sane, hebraica *alleluia* forma est **Hălelu-Iah** quam LXX in Αλληλούια verterunt. Iam nunc **Hallelu** imperativum est plurale verbi **Hillēl** quod est in forma Piël, nempe *intensiva*. Iure merito proinde E.mus Bona ait, vocem *alleluia* maiori pollere vi in hebraica primigena — « maiorem vim habere » — quam in Latii sermonis forma *Laudate Deum*. Hinc et veritati consonat quod adiungit: « vehementem sonat affectum acclamantis prae gaudio et ex laude Dei exultantis, atque in iubilum vocemque laetitiae erumpentis ».

Frequentius occurrit ut vocis usus in ritibus, maxime in

---

(1) Qui huiusce cuperet ampliorem declarationem vocis, legat, si lubet, commentaria **Minasi** in *Doctrina duodecim Apostolorum etc.* Roma 1891, Cap. X, pag. 130.

(2) De divin. Psalm., c. XVI, § 7, n. 7.

psalmis. Quinimmo ex ea frequentia specialis psalmorum (1) excogitatus est ordo, quos divus Augustinus nuncupavit *alleluiaticos*.

Pro certo habetur, ex psalmis duas amplas liturgicas Laudes fuisse efformatas, quas hebraicus populus in quibusdam memoria dignioribus rerum adiunctis adhibere consuevit, et Hallel nuncupavit: quas inter se distinguens, alteri nomen dedit Hallel aegyptiani seu communis, alteri autem Hallel grandis. Prima psalmos 112-117, iuxta Vulgatae enumerationem, continebat, altera vero psalmos 120-136. Hoc rarissime, illud decem et octo diebus, atque una tantum anni nocte canebatur. Decem et octo dies erant: *a)* dies Sacrificii paschalis: *b)* dies festus Pentecostes: *c)* octo, seu Tabernaculorum, seu Templi Dedicationis, festi dies. Nox vero, qua Hallel istud canebatur, Coenae paschalis erat: idque in omnibus singulis familiis, quae praefatum ritum agebant (2). Sequens habebatur in cantu norma: Dum agnus paschalis ex. gr. offerebatur, sub fine canticum Levitae intonabant, Offerentes sequebantur vel simpliciter reponebant. Singulos primos versus iterabat populus, dum ad alios versus respondebant: *alleluia*. Ita, ex. gr. disponitur a praecitato Edersheim.

Levitae incipiebant: *Hallelu Jah.*

Populus ingeminabat: *Hallelu Jah.*

Levitae: *Laudate* (*Hallelu*) *pueri Dominum* (3).

---

(1) Vid. Hebräisches Worterbuch zum Alten Testamente, bearbeitet von Siegfried und **Stade** alla voce **Hālal.**

(2) Vid. Edersheim, The Temple, its Ministry and services as they were at the time of Jesus Christ, chapter XI, pag. 191 et seq. Baethgen, Die Psalmen übersetzt und erklärt, Psl. 113, pag. 349 qui auctor amandat ad Buxtorf, Lexicon Chald., pag. 612 seq. ubi de discrimine agitur inter commune et grande Hallel.

(3) Vulgata legit: *Laudate pueri Dominum*, sed textus primigenus habet: *Laudate pueri Domini.*

Populus : *Hallelu Jah.*

Levitae : *Laudate (Hallelu) nomen Jahve.*

Populus : *Hallelu Jah.*

Psalmo 112 absoluto, alterum 113 canebant sequenti ratione :

Levitae : *In exitu Israël de Aegypto.*

Populus : *In exitu Israël de Aegypto.*

Levitae : *Domus Iacob de populo barbaro* (1).

Populus : *Hallelu Jah;* atque ita deinceps, donec, cum

(1) *De populo barbaro,* vel *de populo linguae alienigenae.* Vox hebraica **Lo'ez** vertitur per βαρβάρον a LXX., et *barbaro* in Vulgata legitur. **Aquila** vertit ἑτερογλώσσον. Revera vox praefata duplici significationi se facile praebet, hoc est *silvatico* et *balbutienti.*

Veterum mos fuit blaeses considerare populos a se diversos, seu, verius, tamquam proprio sermone destitutos. Quinimo Slavorum gens vicinos populos Germanos absolute appellavit *mutos (niemez).* Si Straboni adhibenda sit fides, βαρβαρος esset veluti onomatopeia ad gentis alienigenae exprimendum sonum ; hinc ad gentem extraneam significandam transiit. **Curtius** propinquas censet Latii voces *balbus* et *balbutiens.* Idem praedicandum quidam censet de Sanscrito *varvaras* seu *barbaras :* at **Curtius** id dubitat, cum potius videatur conceptum exprimere *crispati.* Aegyptii, Herodoto teste, simile habuere nomen ut cunctos populos a se diversos significarent : βαρβαρους πάντας οι Αἰγύπτοι καλέουσι τούς μή σφίσι ὁμογλώσσους (II, 158). Similiter aetate nostra Sinenses. Ipsimet Romani se dicebant *barbaros,* quoad sermo ac litterae graecae in romanam naturam transierant. Eadem ratione de se scribit Plautus: « Marcus vortit *barbare* (Prolog. *Asin.),* et alio sub respectu de suo scribens exilio ait Ovidius: « *Barbarus* ego sum quia non intelligor ulli (Trist. V, 10, 37), » Successu vero temporis nomen istud genti solum Teutonicae tributum est. Scriptores nihilominus Constantinopolitani ad finem usque perstiterunt in huius nominis appellatione tribuenda Romanis.

ad psalmum 117 pervenissent, praeter primum, versus quoque 25 ac 26 similiter iterarent.

Cum vero domi praefatus concinebntur psalmus pro coena paschali, in duas discerpebant partes, quas una cum eiusdem coenae partibus alternabant. Partes autem sequentes erant:

1ma: Psalm. 112-113, usque ad verba « non nobis, Domine » :

2da : Psalm. 113 post verba « non nobis, Domine : et psalm. 114 ac 118. Huic alludit, credimus, cantico divus Matthaeus dum scribit: « et hymno dicto (ὑμνήσαντες) (1) exierunt in montem olivarum ».

(continuabitur)

PROF. IGNATIUS SALVATORI.

SUPER ASSOCIATIONE CADAVERIS

DUBIA.

Alicubi contra Ritualis dispositiones non fuerunt hucusque cadavera in Ecclesia delata, sed tantum aqua lustrali aspersa (ubi interdum nonnulli Sacerdotes officium defunctorum recitabant), tam in domo ipsa, quam in exitu ab urbe, quando Parochus ab associatione se retrahebat. Cum itaque impraesenti statutum sit, ut Rituale Romanum servetur, singuli loci parochi iussi sunt deferre cadaver in Ecclesiam pro absolutione. Cumque prope exitum ab urbe quaedam extet Ecclesia, haec pro dicta functione declarata est neutra, ita ut singularum in eam cadavera deferri possint paroeciarum lo-

(1) Matth. XXII. 30.

ci. Agitur itaque, non de totis exequiis, sed de simplici Absolutione, hinc quaeritur :

1. Coemeteriis constitutis, quousque Parochus tenetur associare cadaver ?

2. Cum de simplici Absolutione agatur, potest ne unicuique ex Parochis obligatio iure imponi dictam Ecclesiam neutram exclusive pro hac Absolutione adeundi ? Agitur enim de pluribus dicendis precibus in ea Ecclesia, quod antea summatim in exitu ab urbe fiebant.

3. Ubi id fieri nequeat, potest ne quivis ex Parochis ad arbitrium suum praefatam Absolutionem impertire in sua paroecia, aut in alia Ecclesia, quaecumque sit, vel in aliquo Oratorio publico, aut semipublico, modo intra paroeciae limites habeatur ?

4. Post hanc Absolutionem, tenetur ne Parochus iterum aspergere cadaver extra urbem, e qua recedit, permittens interim ut cadaver usque ad coemeterium deferatur sine cruce et Sacerdote, quamquam per plusquam tertiam itineris partem ?

5. Potest ne continuari consuetudo recitandi officium defunctorum in domo defuncti, sive in Ecclesia, in quam deferendum est cadaver , Missa pro eo dicenda sit, sive Absolutio tantum facienda ?

6. Pro paroecia intelligenda venit simpliciter et exclusive Ecclesia parochialis, an quaecumque alia Ecclesia intelligi potest, uti in num. 3 ?

RESPONSA.

Ad 1. Parochus, re in se inspecta, tenetur associare cadaver defuncti usque ad coemeterium, in quo tumulandum est. Pia enim mater Ecclesia filios suos numquam derelinquit sine ministrorum suorum auxilio. Hinc Sacerdos hominem neonatum baptizat, adolescentem confirmat, postea purificat, nutrit, maturum omnimode auxiliatur, infirmum visitat, solatur, morientem assistit, confortatur defunctum, piis precibus expiare satagit, nec dimittit donec loco sacro deposuerit. Eiusmodi

autem Sacerdos est ille, quem pastorem ovium Ecclesia constituit, et ad quem oves pertinent: ut eas curet, protegat, defendat, muniat, vivas defunctasque custodiat.

Diximus tamen, *re in se inspecta*. Cum enim rerum locorumque adiuncta impedire possint, quominus ea omnia Parochus per se adimpleat, alius qui aliquid ex iis praestet, saepe Sacerdos eligitur. Quod attinet casum nostrum, cum, sive ratione longioris itineris, nec quandoque facilis, sive ratione laborum, quos sustinere Parochus debet, sive munerum adimplendorum, quae ipsi sunt concredita, satis est notum, defunctorum cadavera per electum et peculiariter destinatum Cappellanum ut plurimum ad coemeterium deferri. Ita in Urbe, ita in pluribus Italiae civitatibus pagisque, et fortasse etiam exteris iam consuetudo agendi invaluit, postquam lex civilis, et profecto *per se* satis laude digna, constituit ut coemeteria extra loca habitata, ad competentem distantiam, construerentur. Sit ergo Parochus, sit Cappellanus, qui cadaver ad coemeterium deducat, nihil interest; sed permittere ut illud deferatur sine cruce ac sine Sacerdote, res est, quae nobis nec profecto laudanda nec omnino probanda videtur. Adeo ut, conveniendum sit, cadaver associandum esse usque ad coemeterium, sive per Parochum, sive per aliquem Cappellanum. In illo enim, praeterea, aliquid agendum est a Sacerdote, uti ex Rituali Romano constat. Ita benedicendum sepulcrum si non est benedictum, uti in via antiphona dicenda est *In paradisum*, canticum *Benedictus* cum relativa quoque antiphona, versus et Oratio *Fac, quaesumus, Domine*, et reliqua dicenda, uti in Rituali Romano. Ergo etiam lex supponit Sacerdotem comitari cadaver ad sepulcrum. Denique ipsa municipia satis nos edocent aequitatem nostrae sentiendi rationis; nemo enim nescit, coemeteriis constitutis, illud aliquem ubique locorum Cappellanum stipendio devincire, ut cadavera ad coemeterium comitetur. Quid hoc significet, apprime perpendendum est, ne aliter ab agendi modo societatis civilis Sacerdotalis coetus se gerat: quod profecto admirationem scandalumque saperet.

Ad 2. Affirmative respondemus. Preces enim, quae Abso-

lutionem constituunt, iuxta Rituale Romanum faciendae sunt intra, non extra Ecclesiam. Codex enim dictus, sicut determinat preces dicendas in domo defuncti, uti Antiphonam *Si iniquitates* et psalmum *De profundis*, quae dicenda sunt in via, atque antiphonam *Exultabunt* et psalmum *Miserere*, ita pariter quae in Ecclesia sunt dicendae, inter quas habetur oratio *Non intres*, *Libera me*, *Domine*, cum reliquis sequentibus. Cum ergo Rituale Romanum iam sit in loco observandum, non est cur competens auctoritas nequeat obligationem dictae Absolutionis in ea Ecclesia peragendae imponere. Nec satis videtur facere allata in oppositum ratio, quod nempe iam summatim ante fiebat; quia nec in Ecclesia locum habebat, nec uti in Rituali Romano prostat. Cum ergo formulae liturgicae uti prostant sint legendae, et Absolutio in Ecclesia sit agenda iuxta Rituale, quod est observandum, non videmus rationem dubitandi, num praefata obligatio imponi queat unicuique ex Parochis. Addas velim rationem uniformitatis, quae tantopere confert ad aedificationem fidelium.

Ad 3. Absolute loquendo, credimus responderi affirmative posse, dummodo tamen Ecclesia vel Oratorium publicum dependeat a relativo Parocho, vel saltem, dummodo Rector Ecclesiae aut Oratorii audiatur, suumque praebeat assensum. Etenim Absolutionem in una fieri vel in altera Ecclesia, *per se* parum interest, modo tamen in Ecclesia fiat. Diximus nihilominus *absolute loquendo;* nescimus enim utrum aliqua peculiaris gravisque ratio Episcopum movere potuerit ad hanc prae alia Ecclesiam pro dicta Absolutione designandam. Quo in casu consultius esse censemus, et uniuscuiusque parochi munus in illa, non in alia Ecclesia functionem persolvere, sicque superiori voluntati obsequium praestare.

Ad 4. Rituale de hac aspersione penitus silet; unum enim supponit Sacerdotem, seu Parochum officia omnia peragentem super cadavere defuncti a domo ad Ecclesiam et ab hac ad sepulturam usque. Cum nihilominus casus plures accidissent, uti accidunt impraesenti, ut aliqua Parochus Ecclesiae tumulantis officia debeat super eodem cadavere persolvere, hinc

ex consuetudine, nec profecto spernenda, usus inductus est de alia aspersione, quae potiusquam contra, praeter Rituālis legem dicenda est. Hanc novam aspersionem consuevit dare defuncti Parochus, quando ad fores Ecclesiae tumulantis, cadaver fidelis ad suam paroeciam pertinentis, tradebat Parocho alterius Ecclesiae. Quae aspersio vocari coepit usitato nomine ultimi *vale*, uti constat ex Decretis Collectionis antiquae; sed illa impraesentiarum, ni fallimur, expuncta omnia fuere, et ex iis aliud Generale redactum, quod in tertio Volumine novae Collectionis apparebit.

Itaque aspersio, de qua in casu, ad instar esset aspersionis, de qua supra, seu velut ultimum est vale, quod Parochus defuncti dat cadaveri fidelis sui, et quo illud relinquit, hoc est committit alteri Sacerdoti, iuxta exposita in responsione ad Dubium primum. Hic enim Sacerdos, seu Cappellanus ibi inciperet officium suum, quod in eo consistit, ut curam cadaveris suscipiat, et comitetur usque ad coemeterium, quo explebit ea, quae in Rituali Romano praescribuntur. Probare enim non possumus, ut Pastor ovem suam (iterare iuvet) sine cruce ac sine ullo Sacerdote deferat, dum illa ad coemeterium defertur. Quid igitur de hac aspersione iudicandum? Tenetur ad illam Parochus? Lex silet, quomodo eam nos poterimus imponere? Nihilominus respondemus, eam omnino decere, cum cadaver alii Sacerdoti tradit, est enim veluti traditionis signum, quod defuncto iuvat ut patet, ipsi Parocho convenit, ne ullo sine ritu et caeremonia ac velut ex abrupto cadaver suum deserere videatur, aedificationi est fidelibus, quod facile conceditur: deniqte novo Sacerdoti etiam inservit, ut sciat sacrum depositum esse sibi concreditum, ut ultima pietatis officia super illud persolvat. Hinc non possumus, quin praefatam aspersionem maximopere commendemus.

Ad 5. Ancipites haeremus. Ex una enim parte apprime scimus officium defunctorum, etsi in domo ipsa defuncti recitatum, optime illi suffragari posse, cum aliunde prohibita eiusmodi recitatio dici nequeat. Ex alia, probe novimus locum officii defunctorum pro mortuo publice recitandi, non esse

domum, sed Ecclesiam. Quid ergo? Sequenti modo solvimus nodulum. Si unus vel alter officium velit in domo recitare, private, extraliturgice, ex devotione, defuncti parentibus assentientibus, et recitari ex penuria cleri in Ecclesia nequeat, transeat. At si plures sint Sacerdotes, puta quatuor vel plures, etsi clerici, si defuncti parentes in Ecclesia magis officium optarent quam in domo recitari, publice nempe et liturgice, idque fieri facile posset, profecto non videmus quomodo privata recitatio domi approbari queat. Namque Rituale Romanum, quod observandum in loco statutum est, non loquitur de recitatione in domo, sed in Ecclesia, ubi deferendus est defunctus. Insuper, generaliter loquendo, vix supponi potest, recitationem in domo rite posse fieri, ut in Ecclesia; sive quia confusio in illa fere semper oriatur, parentes, amici et noti accedant, exeant, redeant, nec saepe desint lamentationes, luctus, ploratus, clamores: sive etiam quia subsidia ad mentes sensusque in Deum elevata coniunctaque cum eo habenda, certe non in domo peculiariter defuncti, sed in Ecclesia optime obtineri queunt. Hinc, nisi conditiones superius dictae comprobentur, officium defunctorum non in domo recitandum est, sed in Ecclesia; idque, sive in eadem Ecclesia Absolutio tantum fieri debeat, sive, et a fortiori, Missa in ea celebranda sit.

Ad 6. Paroecia in casu, Ecclesia parochialis est, quae pro illa tantum intelligenda, haud alia, quaecumque sit. Ratio est, quia defunctus pertinet ad illum Sacerdotem, qui ei dum viveret Sacramenta administravit; est autem Parochus. Cumque Sacramentorum locus de iure sit Ecclesia, et pro unoquoque fidelium Ecclesia sua propria sit parochialis, manifestum fit pro paroecia, in casu, hanc solam et non aliam intelligi posse. Nihilominus animadvertendum est, hoc esse iure statutum, quia iura Parochorum laedi nec possunt nec debent; si ergo Parochus ipse aliam selegerit sibi bene-visam, vel magis aptam Ecclesiam, quae supra (n. 3) diximus tamen in mente habitis, nil prohibet, quominus alia Ecclesia uti parochialis censeri possit.

Si vero haud obstantibus expositis, aliqua iam fuerit consuetudo laudabilis invecta, memores sint Parochi, eam esse servandam, prouti Rituale Romanum iubet *(Tit. VI, cap. 1 n. 1)*. Hinc concludimus cum cl. De Hert *(Pars 6, n. 240)*: « Consuetudinem existentem Rituali conformem nemini abrogare licet: consuetudinem non existentem contra Rubricas Ritualis pro exequiis praescriptas, per se etiam inducere non licet: existentem autem consuetudinem, temporis tractu roboratam, licet exequialibus Rubricis non omnino conformem, abrogare saepius non oportet, neque expedit. Hoc bene notandum est neoparochis, qui circa exequias aliqua mutando pluribus quandoque sese exponunt difficultatibus. Abusus si qui sint, semper emendandi sunt; si autem timeatur, ne ex immutatione facienda, offensio aut scandalum in populo oriatur, prudenter admodum procedendum est, et satius saepe est aliquid tolerare, quam movere turbas, quae non sine magno detrimento Religionis ex bona etiam causa excitantur ».

SOLUTIO QUAESTIONIS

pro mense Maio 1899 propositae.

PROPOSITIO.

In quadam Ecclesia Capitulari consuetudo viget, ex qua in die Nativitatis Domini Archipresbyter celebrans solemniorem Missam, intonato *Gloria in excelsis Deo*, relinquit Altare, et cum suis ministris et clero pergit in Sacrarium, ubi, accepto divini Infantis simulacro in manibus, circuit processionaliter, illud ostendens populo, totam ecclesiam, et reversus ad Altare, sacrum simulacrum in illius loco principe collocat, ac tandem cum ministris prosequitur hymnum angelicum.

Quid de iusmodi consuetudine iudicandum vel in toto vel in parte, aut quomodo emendanda, si oporteat?

SOLUTIO.

a) Duo certe sunt, *per se*, independenter a ratione temporis Missae, licita, Processio nempe a Sacrario ad Altare, et in loco Altaris principe collocatio Imaginis divini Infantis.

1° *Processio.* — Peragitur enim quotannis die 25 Decembris in bethlehemite ecclesia Nativitatis Processio cum pompa et celebritate maxima, ut legere est apud Auctores, et haec consuetudo non solum durat ab immemorabili, sed nutrit et fovet pietatem erga Deum, redundat in gloriam Christi, turba in ecclesiam undique affluente, cereis innumeris comitantibus, et canticis reverenter et honorifice per ecclesiam resonantibus. Interroga signanter P. Gèramb (1) « La nuit de Noël, les chrètiens de Bethléem vont en procession à la Sainte Crèche; ils sont précédés par le Père gardien des Franciscains, qui porte l'Enfant Iésus dans ses bras, suivi des autres religieux et prêtres, ainsi que des pélérins qui tous tiennent un flambeau à la main etc.».

Romae pariter quotannis fit processio eiusdem generis in Archibasilica Liberiana, ubi honoratur solemnissime Sanctum Praesepe, inibi custoditum. « Les fragments de cette sainte relique, inquit Mgr Mislin (2), et les restes des langes qui ont servi au divin Enfant dans son dénument de Bethlèem, sont conservés dans un berceau d'argent, au haut duquel on a représenté l'enfant Jèsus couché sur un lit de paille d'or. Ce reliquaire est porté processionnellement dans la nuit de Noël par les chanoines de l'insigne Basilique, au milieu des torches que tiennent les évêques assistant au trône pontifical, et entouré des cardinaux, des prélats, des princes, des ambassadeurs, et des fideles accourus pour vénérer ces précieuses reliques etc... ». Hoc spe-

(1) Pèlerinage à Jérusalem, cité par le P. Chambeu, *Mois de Marie*, Tom. 1, cap. 8, note 4.

(2) Les Saints Lieux par Mgr Mislin, Tom. 3, chap. 32.

ciatim consignatur in ordine divini officii peragendi illa die in praelaudata Basilica: « Post intonationem hymni *Te Deum*, fit prima processio cum Ss. Cunabulis a Sacrario ad Altare SS. Praesepis, et a quatuor RR. DD. Canonicis ordin. Diacon. (Dalmaticis indutis), baiulatur pretiosissima Reliquia sub baldachino, ubi celebratur prima Missa in Pontificalibus... Demum altera Processio pro deferendis iisdem sacris Cunabulis ad Altare papale, ubi integra die sunt exposita... Post Completorium fit processio (ex legat.) in Pontificalibus, eadem prorsus methodo et solemnitate, ut in nocte, ad reponenda sacra Cunabula in crypta ad hypogaei Aram S. Mathiae Apost. dicatam, quam Pius IX Pontif. Maixm. 15 Calend. Maii 1854 solemni ritu consecravit » (1).

Hinc totam processionaliter circuire ecclesiam a Sacrario ad Altare, nedum aliquid reprobandum prae se ferat, e contra aliquid laudabile continet, et proinde processio ab immemorabili facta et a nemine contradicta etiam in Urbe, sedulo servanda est, et non emendanda.

2° *Collocatio divini Infantis in loco Altaris principe.* — Super liceitate huius consuetudinis, ex ipsa S. Rituum Congregatione resultante, non multum immorabimur. Quaerebatur die 15 Febr. 1863: an sacra imago divini Infantis, Nativitatis tempore, principe loco super Altari exposita, sit post Crucem thurificanda triplici ductu, eodem prorsus modo quo incensatur Crux cum imagine Crucifixi. Et Congregatio respondit: « Affirmative, atque ita rescripsit et ubique locorum servari mandavit » (2). Deinde quis dubitaret hoc fieri posse, quando res ita peragitur quotannis Romae non solum sub oculis, sed cum participatione E.morum Cardinalium? Ergo hic modus procedendi est in hac parte perfecte rectus, et minime corrigendus.

b). His autem sepositis, non possumus enuntiatam consuetudinem approbare, quatenus Archipresbyter intra Missarum solemnia, intonato *Gloria in excelsis Deo*, Altare deserit, et instituta processione ad asportandum simulacrum divini Infantis a

(1) Ordo anni 1888.
(2) N. 5588.

Sacrario ad Altare, prosequitur tantum hymnum Angelicum post eius collocationem in loco Altaris principe.

Primo: hoc dannatur ex Rubrica Missalis (1), quae exigit intonatum *Gloria excelsis Deo*, statim continuari; et proinde vetat a fortiori tam longam suspensionem, quam exigeret Processio de qua in casu. En verba textualia: « Cum vero (celebrans) intonat hymnum *Gloria in excelsis Deo*, Diaconus et Subdiaconus, unus post alium, stant a tergo celebrantis; postea ascendunt ad Altare, et hinc inde, Diaconus a dexteris, Subdiaconus a sinistris, cum celebrante hymnum submissa voce prosequuntur usque ad finem ». Unde aperte liquet continuationem non ullam pati moram.

Secundo: ubi aliqua conceditur interruptio facienda durante Missa, semper haec cernitur inter duas preces, post unam completam, et ante alteram inchoatam, nunquam vero prece hac vel illa per aliquam functionem alienam abrupta voluntarie, ut postea, functione adimpleta, oratio ad eumdem locum reassumatur terminanda.

Lege Rubricam pro concione agenda: « Si autem sit praedicandum, Concionator, finito Evangelio, praedicet; et sermone sive concione expleta, dicatur *Credo;* vel si non sit dicendum, cantetur offertorium » (2).

Vide quando fit benedictio nuptialis. Nonne post *Pater* et ante *Libera nos?* Nonne post *Benedicamus Domino* vel *Ite Missa est*, et ante *Placeat?* (3).

Percurre Rubricam Pontificalis pro collatione Ordinum, et easdem dispositiones invenies. Non aliter quoque statuitur a Congregatione pro brevibus sermonibus qui habentur occasione Communionis qui *fervorini* nuncupantur (4); et cl. Academia Liturgica eamdem veritatem demonstrat in anno 1886 pro emissione

(1) Tit. IV, n. 7.
(2) Tit. VI, n. 6.
(3) Rubr. spec. Missae pro sponsis.
(4) N. 5188 ad 24.

votorum a Monialibus ante Communionem, et adducit in testimonium decretum 12 Sept. 1857 ad 19 (1).

Mens igitur Rubricarum est ut aliqua oratio non interrumpatur per aliquam functionem alienam, sed antea agenda sit usque ad finem, antequam celebrans ad aliud divertat. Quapropter Processio, qualis proponitur, cum Rubricis nullo modo stare valet.

Tertio: nullus est Liturgista, qui hanc recognoscat interruptionem angelici hymni. Permittunt quidem Doctores *excipi* solemniorem Processionem infra Missam, silent vero relate ad Processionem *inchoandam* intra Missam, et nunquam caeterum supponunt precem aliquam suspendi ad illam faciendam. Confer S. Liguori, Ballerini, De Herdt.

Quin imo Martinucci hoc docet expresse prohibitum, dicens in nota: « Illud est vitium quod abrumpitur Missa, et cantus etiam ipsius Evangelii, ut modis quibusdam perquam curiosis et absurdis, quos supervacaneum est referre, exponatur (Imago divini Pueri) ad venerationem, et osculanda fidelibus detur » (2). Unde conclusio certa est, videlicet prohiberi intonare *Gloria in excelsis*, et prosequi illud solum, interiecta processione insigni, circa quam versamur.

c). Quomodo igitur sananda est consuetudo, de qua in casu, si alicubi existat, ut finaliter evadat licita?

Audi superius citatum Caeremoniarum Apostolicarum nobilem magistrum: « Si mos erit exponendi super Altare imaginem divini Infantis, exponetur antequam aperiantur fores ecclesiae et priusquam incipiatur Matutinum; ac si exposita erit in Altari maiori, tempore thurificationis adolebitur a Celebrante post Crucem triplici ductu, ut prorsus incensatur Crux cum Imagine Crucifixi » (3).

Explicans deinde quomodo Imaginem Iesu Pueri *ante Matutinum* in Altari exponendam (si fieri soleat) quadret, idem cl.

(1) Ephem. Liturg. ann. 1887, pag. 521.
(2) Manuale Sacrarum Caeremoniarum, lib. 2, cap. 14, n. 8.
(3) Martinucci, loc, cit.

Rubricista instat in nota : « Habet id rationem cum officio divino, in cuius invitatorio cantatur : *Christus natus est nobis, venite adoremus.* Non possumus respectivos ecclesiarum praesides non admonere de novitatibus ac ritibus peregrinis in huius sanctissimae noctis functionem invectis apud plures ecclesias etiam regulariter directas, relate ad processionem quae fit cum Imagine divini Pueri » (1). Caveant igitur et vigilent !

Si autem cum venia inclyti Martinucci velis meam audire sententiam, severius addo, *dubitative* solum affirmando, (2), non incongruam fortasse processionem esse, si fieret ante Matutinum vel etiam ad *Te Deum*. Quid enim legitur in Rituali : « Processiones prius fieri debent, deinde Missa solemniter celebrari » (3). En regula generalis; et ideo non satis intelligitur quomodo Doct. Martinucci non plus affirmet convenientiam processionis huius ante Matutinum, paulo ante melius assertam, praesertim quod inibi non deficit sensus liturgicus.

Item mirum est quod haesitet pro processione inchoanda ad *Te Deum*, cum Rituale id commendet pro Processionibus in Translatione sacrarum reliquiarum (quod applicandum est pro Imaginibus sacris) hymnum *Te Deum* etc. (4), et nulla est aliunde perversio ritus.

Quibus omnibus attente perpensis, arbitramur consuetudinem

---

(1) Ibid.

(2) Non possumus, quin cl. Solutoris modestiam commendemus ; sed necessarium iudicamus addere sequentem animadversionem. Missa abrumpi non potest ex arbitraria functione atque adeo illi extranea, ut nullam cum eadem dicat relationem, qualis est processio in casu. Pontificale Romanum, et Decreta cum Missam abrumpi vel iubent, vel permittunt, satis dicunt, quo id tempore fieri debeat, et qua de causa. Moralis scientiae doctores nullam aliam permittunt abruptionem Missae, nisi ex gravissima causa. Quo ergo iure dicta abruptio, ob praefatam processionem, fieri possit, prorsus non videmus : ut proinde, si processio cum divino Infante fieri velit, ea sit omnino agenda vel ante, vel post, non autem intra Missam.

DIRECTIO

(3) Tit. IX, cap. I, n. 7.

(4) Tit. IX, cap. 14.

hanc nonnisi ad mentem esse retinendam. Et mens est ut Imago divini Infantis asportetur in posterum vel ante Matutinum, vel ad *Te Deum* ante Missam, non autem infra sancta Mysteria, intonato *Gloria in excelsis Deo*, qui tunc interrumperetur illicite.

A. Fourneret
ex Acad. Liturg. Romana,
Parochus loci vulgo dicti Lannes
(dioecesis Lingonensis).

QUAESTIO SOLVENDA

PRO MENSE AUGUSTO 1899.

Anniversaria defunctorum, sive late sive stricte sumpta, affixa ne esse possunt feriis hebdomadarum?

APPENDIX

E S. INDULGENTIARUM CONGREGATIONE

URBIS ET ORBIS

DECRETUM DE INDULGENTIIS APOCRYPHIS

Ad hanc S. Congregationem Indulgentiis Sacrisque reliquiis praepositam plura delata sunt foliola quae preces referunt cum indiscretis Indulgentiis eisdem attributis, ac proinde iure meritoque de illarum authenticitate grave dubium obortum est. Porro haec S. Congregatio, ne Christifideles diu in errorem pertrahantur, utque, hisce praesertim temporibus, Ecclesiae hostibus omnis e medio tollatur praetextus irriden-

di inaestimabilem Indulgentiarum thesaurum, qui pie, sancte et incorrupte est administrandus, sui muneris esse duxit haec foliola ad examen revocare, et siquidem repertum est in illis promulgari indulgentias falsas, apocryphas et omnino indiscretas, haud cunctandum existimavit quin praefata foliola prohiberentur, et in eisdem assertae Indulgentiae declararentur apocryphae et falsae.

Quare E.mi Patres in generalibus Comitiis ad Vaticanum sub die 5 Maii 1898 coadunati, omnibus mature perpensis, unanimi suffragio rescripserunt: *praefata foliola ad hanc Sacram Congregationem delata fore omnino proscribenda, eisque adnexas, uti dictitatur, Indulgentias apocryphis et faisis esse accensendas.*

De quibus dein facta relatione SS.mo D.no Nostro Leoni Pp. XIII in audientia habita die 26 Maii 1898 ab infrascripto Cardinali Praefecto, Sanctitas Sua E.morum Patrum sententiam approbavit et confirmavit, mandavitque expediri generale Decretum quo infra inserta foliola, vel si quae existunt alia ab his parum discrepantia etiamsi diversis edita typis, proscriberentur, et Indulgentiae in eisdem relatae omnino uti falsae et apocryphae damnarentur (a).

Foliolum I.

Litanie della B. Vergine Addolorata (1)

Composte dal Sommo Pontefice Pio VII il quale accordò indulgenza plenaria nei venerdì dell'anno a chi contrito le reciterà col *Credo*, colla *Salve Regina* e con tre *Ave* al Cuore addolorato di Maria SS.ma.

(a) Ob defectum spatii ponimus tantum initium et finem cuiusque folioli. Ponimus etiam versionem latinam pro nescientibus linguam qua scripta sunt dicta foliola.

(1) **Versio latina.** *Litaniae B. Virginis perdolentis*, a Summo Pontifice Pio VII compositae, qui plenariam indulgentiam concessit, iis qui, corde contrito, singulis Feriis VI illas recitaverint, additis, *Credo*, *Salve Regina*, atque 3 *Ave Maria*, in honorem Cordis B. Mariae perdolentis.

Incipiunt: Kyrie eleison..... Sancta Maria, Mater crucifixa etc.

Sequuntur nonnulli versiculi, qui incipiunt: Respice super nos....

Desinunt vero verbis: Oremus. Interveniat pro nobis..... Per te, Jesu Christe, Salvator mundi, qui cum Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas in saecula saeculorum. Amen.

ORAZIONE A MARIA SS. ADDOLORATA (2)

Dai Sommi Pontefici arricchita dell' indulgenza plenaria lucrabile ogni venerdì dell' anno da quei fedeli che confessati e comunicati la reciteranno divotamente.

Incipit: Ave Maria doloribus plena....

Desinit: nunc et in hora mortis nostrae. Amen.

Con approvazione Ecclesiastica (3)

Torino, 1865 — Tip. dell'Oratorio di S. Francesco di Sales.

FOLIOLUM II.

LA CORONA DI SPINE (4).

Incipit: (5). La corona di Spine spiega la vita, passione e morte di N. S. G. C. . . . .

Desinit (6): Queste corone sono spedite e benedette dai PP. Crociferi del Belgio e autorizzati dal S. P. Leone XIII. —

---

(2) *Oratio* in honorem B. Mariae Virginis perdolentis, a Summis Pontificibus plenaria indulgentia ditata, quae lucratur singulis feriis VI ab iis fidelibus, qui, confessione ac communione peracta, illam devote recitaverint.

(3) Cum approbatione ecclesiastica. — Augustae Taurinorum, 1865 — Typis Oratorii S. Francisci Salesii.

(4) *Corona spinea.*

(5) Spinea corona vitam, passionem ac mortem D. N. Iesu Christi explicat.

(6) Coronae istae mittuntur ac benedictione donantur a PP. Cruciferis e Belgio, a SS.mo D. N. Leone Pp. XIII auctoritatem habentibus. Illi qui orationem hanc devote recitaverint 500 dies indulgentiae lucrabuntur, insuper et animam a poenis purgatorii eripient. — Romae — Ex Typographia Pontificia, 1894.

Chi reciterà divotamente quest' orazione acquisterà 500 giorni d' indulgenza oltre avere liberato un'anima dal purgatorio.

Roma — Tipografia Pontificia, 1894.

FOLIOLUM III.

RIVELAZIONE (7)

Fatta a S. Bernardo Abbate di Chiaravalle dell'incognita e dolorosa piaga della Spalla di Nostro Signore Gesù Cristo da lui sofferta nel portar la sua pesante Croce.

Incipit (8): Domandando una volta S. Bernardo a Nostro Signore nell'orazione . . .

Desinit (9): Eugenio III.... ha concesso..... tre mila anni d'Indulgenza.

Sequitur etiam :

ORAZIONE DA DIRSI ALLA PIAGA DELLA SPALLA DI NOSTRO SIGNORE (10).

Incipit (11): Dilettissimo Signore Gesù Cristo, mansuetissimo Agnello di Dio . . .

Desinit vero (12): Sono pregati di un'*Ave Maria* per chi dispensa *gratis* il presente foglio.

Roma — Tipografia della Pace di F. Cuggiani.

(Vide Decr. Auth. num. 18).

---

(7) *Revelatio* super ignoto atque doloroso vulnere humeri D. N. Iesu Christi, quod ipse passus in gravi Cruce gestanda, S. Bernardo Claravallensi abbati facta.

(8) Cum die quadam S. Bernardus in oratione Dominum nostrum rogaret...

(9) Eugenius III P. M. tria millia annorum indulgentiae concessit.

(10) Oratio dicenda ad vulnus humeri Domini nostri Iesu Christi.

(11) Dilectissime Domine Iesu Christe, Agnus Dei mitissime.

(12) Qui hanc orationem dixerint, exorantur ut dicant etiam *Ave Maria*, pro illo qui *gratis* praesens foliolum distribuit. — Romae, Tip. a Pace Philippi Cuggiani.

Foliolum IV

Corona de los merecimientos de la Pasion y muerte de nuestro senor Jesu Cristo (13).

(*Con licencia)*
Ciudad-Real—1868
Imprenta de la Viuda é Hijo de Munoz
Plaza de la Merced.

CORONA DE LOS MERECIMIENTOS DE LA PASION
Y MUERTE DE NUESTRO SENOR JESU CRISTO

Incipit (14): Memoria de los merecimientos de la pasion de Nuestro Senor Jesucristo concedida par Nuestro SS.mo Padre Pio V al Duque de Herencia.....

Desinit (15): El Senor tenga piedad y misericordia de mii su Madre Sanctisima y et Angel de mi guarda estén siempre conmigo.

Foliolum V

Orazione — parole dette da Maria SS. Addolorata quando ricevette nelle braccia il suo dilettissimo figliolo (16).

Incipit (17): O fonte inesausto di verità come ti sei disseccato!.....

Desinit (18): S'implori una prece per chi dispensa l'Orazione. Montefortino. 1893 — Tip. Marinozzi.

---

(13) Corona meritorum passionis et mortis D. N. I. C. etc.

(14) Memoria meritorum passionis et mortis D. N. I. C. a SS. D. N. Pontifice Pio V Duci De Herencia concessa.

(15) Dominus misereatur nostri ; Sanctissima Mater eius ac Angelus custos noster sint semper nobiscum.

(16) Oratio. Verba a Virgine perdolente dicta quando in ulnis suum dilectissimum Filium accepit.

(17) O fons inexhausta veritatis, quomodo arefacta es.

(18) Oratio dicatur pro illo qui foliolum hoc distribuit.

Foliolum VI

JÉSUS DE NAZARETH, ROI DES JUIFS, RÉDEMPTEUR SOUFFRANT, AYEZ PITIÉ DE NOUS (19).

Extrait de la vie du bienheureux frère Innocent à Clusa, frère Minime Recollet, singulier en vertus et en miracles, décédé à Rome le 15 décembre 1631.

Incipit (20): Dans sa vie (premièrement imprimée en italien) dédiée au Pape Innocent XI, trouvons-nous cette histoire singulière : ....

Desinit :

Ex Fremac. Ord. F. M. R.
Imprimi poterit. F. Bonavent. Van Den Dycke,
Minister provinciae.
Imprimi poterit. Actum Antuerp. 22 Nov. 1714.
J. L. De Carvaial L. C.

Sequitur (21): Nous trouvous dans des anciens ouvrages romains que le pape Georges III , a accordé d'apres les instances de la Reine d'Angleterre, et à tous ceux qui réciteront la prière suivante après l'élévation du Corps de Notre Seigneur pendant la Messe, devant le trés saint Sacrement de l'Autel, ou bien devant un Crucifix, autant d'années d'indulgence que notre Seigneur Jésus Christ avait de plaies à son corps, qui étaient au nombre de 5676 : ainsi trouvons-nous dans les Révélations.

---

(19) Iesu Nazarene, Rex Iudaeorum, Redemptor condolens, miserere nobis ! — Ex historia B. Innocentis a Clusa, Ordinis Minorum Recollectorum, virtutis et miraculis clari, qui obiit Romae die 15 decembris anni 1631.

(20) In eius vita (italice primo scripta) Summo Pontifici Innocentio XI dicata, hanc singularem narrationem legimus.

(21) In antiquis libris romanis legimus, Pontificem Georgium (?) III rogatu Angliae Reginae, iis omnibus qui sequentem orationem recitaverint post elevationem Corporis D. N. in missa ante SS. Sacramentum, vel ante ipsius imaginem cruci fixam, concessisse tot annos indulgentiae, quot erant plagae in corpore Salvatoris, quae iuxta revelationes erant 5676.

Incipit (22): Prière. — O très aimable Seigneur Jésus Christ, Fils du Dieu vivant, je vous prie par l'ardent amour avec lequel vous avez aimé le genre humain . . . .

Desinit (23): pour satisfaire ainsi conjointement avec lui pour vos péchés à la justice de sa Maiésté blessée.

Sequitur etiam (24):

PENSEZ-Y DONC BIEN.

Avec crainte et espoir travaillez à votre salut, dit saint Paul, Phil. 2. c.

Desinit vero (25): Que le Saint-Esprit soulage et remplisse les âmes des fidèles. Ainsi soit-il.

Bruxelles. Typ. J. Crols-Pirmez, rue de Flandre 106.

(Vide Decr. Auth. n. 18).

FOLIOLUM VII

ORAZIONE AL SALVATORE DEL MONDO (26).

Incipit (27): Signor mio Gesù Cristo Padre dolcissimo per amor di quel gaudio, che ebbe la vostra diletta Madre quando le appariste in quella sacratissima notte di Pasqua.....

Desinit (28): I sommi Pontefici Bonifazio VIII e Benedetto IX, concedono ottantamila anni d'indulgenze a chi reci-

---

(22) Oratio. Dulcissime Domine Iesu Christe Fili Dei vivi, rogo Te propter fervidum amorem, quo genus humanum prosecutus es.

(23) Ut ita simul cum Illo (Iesu) faciatis satis peccatis vestris quae illum iniuria affecerunt.

(24) Penitius considerate: Cum metu et tremore etc. (ad Philip. c. 2, v. 12).

(25) Spiritus Sanctus sublevet atque impleat fidelium animas, amen. Bruxellis, Typis etc.

(26) Oratio ad mundi Salvatorem.

(27) Domine mi Iesu Christe, pater dulcissime, propter amorem gaudii, quo dilecta Mater tua affecta fuit quando Ei in sacratissima nocte Paschatis apparuisti.

(28) Summi pontifices Bonifatius VIII et Benedictus IX octo millia annorum indulgentiae, iis qui dictam orationem recitaverint, concesserunt, uti legitur in marmorea inscriptione in Ecclesia Lateranensi asservata.

terà la suddetta Orazione, come si vede in S. Giovanni Laterano di Roma in un marmo.

Sequitur etiam (29):

ORAZIONE DI S. GREGORIO PAPA,
CHE SI TROVA IN LETTERE D'ORO SCRITTA
IN S. GIOVANNI IN ROMA.

S. Bonifazio Papa concede a chi confessato e comunicato la dirà, la remissione di tutti i peccati e ogni volta che la dirà 80 mila anni e 40 quarantene, e chi la dirà 30 giorni continui avanti l'immagine di M. V., otterrà qualunque grazia, e chi la dirà vita durante ogni giorno otterrà la grazia di morire fedelmente.

ORAZIONE

Incipit: Stabat Virgo iuxta Crucem. Videns pati veram lucem....

Desinit vero: Virgo mater et ancella. Vidit et obbrobria. Amen.

Sequitur (30):

ORAZIONE ALLA S. CROCE, DA DIRSI ANCHE
IN SOLLIEVO DELLE ANIME SANTE DEL PURGATORIO

Incipit (31): Io vi adoro Croce preziosa...

Desinit (32): Eugenio III, ad istanza di S. Bernardo,

(29) Oratio S. Gregorii Papae, quae, litteris aureis inscripta, Romae in ecclesia S. Ioannis invenitur. S. Bonifatius Papa, iis qui, confessione ac communione refecti, dictam orationem recitaverint, concessit remissionem omnium peccatorum, et qui pro unaquaque vice illam dixerint, octoginta millia annorum et 40 quarantenar.; illi vero qui, absque interruptione, per 30 dies illam dixerint ante B. Mariae V. imaginem, quamlibet gratiam obtinebunt; illi autem qui quotidie usque ad mortem, gratiam bene moriendi obtinebunt.

(30) Oratio ad SS. Crucem, quae etiam dici potest in animarum purgatorii solatium.

(31) Adoro Te, Crux pretiosa.

(32) Eugenius III, S. Bernardi rogatu, 3 millia annorum indulgentiae concessit.

ha concesso 3 mila anni d'indulgenza a chiunque dirà tre *Pater et Ave* ad onore della Piaga della Spalla di G. C. e delle tre ossa prominenti, come si dice che sia stato rivelato a detto Santo.

Sequitur (33):

ORAZIONE A DETTA PIAGA.

Dilettissimo Signor Gesù Cristo, mansuetissimo Agnello di Dio...

Desiuit (34): Supplicandovi umilmente . . . di accompagnarmi sul sentiero della Croce,... alla eterna Beatitudine. *Tre Pater, Ave e Gloria.*

Sequitur etiam (35):

ORAZIONE

Sacro Cuore di Maria — Voi siete gran Regina — Tutto il mondo a voi s'inchina — Voi salvate l'anima mia. *Un Pater et Ave.*

Desinit (36): Pio VI concesse indulgenza plenaria nell'anno 1787 a chiunque reciterà la detta orazione. Siena 1888. Tip. S. Bernardino.

FOLIOLUM VIII (37).

LETTERA DI GESÙ CRISTO DELLE GOCCIE DEL SANGUE CHE SPARSE N. S. G. C. MENTRE ANDAVA AL CALVARIO.

---

iis qui dixerint 3 *Pater et Ave* in honorem vulneris humeri D. N. I. C. atque trium ossium prominentium ; iuxta quod huic Sancto revelatum fuisse legitur.

(33) Ad dictum vulnus Oratio. Dilectissime Domine Iesu Christe, Agnus Dei mitissime.

(34) Humiliter Te deprecans ut me comiteris in Crucis semitis ad vitam aeternam. 3 *Pater, Ave et Gloria.*

(35) Oratio. Cor Mariae sanctissimum, Tu es magna Regina, totus mundus te reveretur, Tu animam meam salva. *Pater et Ave.*

(36) Pius VI anno 1787 indulgentiam plenariam concessit iis, qui dictam orationem recitaverint. Senis 1888, Typis S. Bernardini.

(37) Epistola D. N. Iesu Christi super sanguinis guttis ab ipso effusis dum ad Calvariae locum pergebat.

Incipit (38): Copia di una lettera di orazione ritrovata nel Santo Sepolcro di N. S. G. C. in Gerusalemme, conservata in una cassa d'argento da S. Santità, e dagli Imperatori ed Imperatrici cristiani....

Desinit (39): Quelli che copieranno questa divozione e la leggeranno, oppure la faranno leggere, giammai periranno e saranno liberi da tutte le tentazioni.

Fiorenzuola d'Arda 1893. Tip. Pennaroli.

Foliolum IX

Proscribitur etiam foliolum quoddam ex charta vel etiam ex lino confectum et diversis linguis exaratum, quod « Breve S. Antonii Patavini » appellatur, hisce ultimis temporibus late diffusum, in quo, post relatam oratiunculam ex Breviario Romano desumptam « Ecce Crucem ✠ Domini, fugite partes adversae. Vicit Leo de tribu Juda, Radix David, Alleluia! Alleluia! », haec leguntur:

℣. Sancte Antoni, magne Taumaturge (alibi: Daemonum effugator), ora pro nobis.

℟. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

Oremus.

Ecclesiam tuam, Deus, Beati Antonii confessoris tui commemoratio votiva laetificet ut spiritualibus semper muniatur auxiliis et gaudiis perfrui mereatur aeternis. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Firma tamen manente indulgentia centum dierum semel in die lucranda, concessa per Rescriptum huius S. Congregationis dici 21 Maii 1892 Christifidelibus recitantibus tantum antiphonam uti sequitur:

---

(38) Exemplar cuiusdam orationis epistolae, in sepulcro D. N.I. C. inventum, a Summo Pontifice atque ab Imperatoribus et Imperatricibus christianis in argentea arca asservatum.

(39) Illi qui precem hanc apud se scripto exaratam habebunt, vel illam legent aut etiam legere facient, nunquam peribunt, et ab omnibus tentationibus liberi erunt.

« Ecce Crucem Domini fugite partes adversae; vicit Leo de tribu Iuda, radix David. Alleluia ».

X.

Demum proscribitur libellus cui titulus « Corona del Signore, sua origine, significazione ed indulgenze, ed alcuni metodi di recitarla con divozione e spirituale profitto. — *Faenza 1871, Ditta tipografica Pietro Conti* (40) » eo quod contineat plures apocryphas Indulgentias, nimirum pro Oratione « *Deus qui nobis in Sancta Sindone* etc. » et pro alia: *Dio ti salvi Santissima Maria, Madre di Dio, Regina del Cielo* ecc. » iam damnatas per Decretum « Delatae saepius » anni 1678 (n. 18); nec non pro sequentibus quae nunc reprobantur:

Innocenzo VIII concesse indulgenza Plenaria a chi recita la seguente (41):

Incipit: Il Ciel ti salvi o Vergine Sovrana.....

Desinit (42): Nel ciel la più sublime. Così sia.

Sequitur etiam (43): Clemente XIV concede l'indulgenza Plenaria a chi reciterà l'orazione seguente al Glorioso Patriarca S. Benedetto che ha rivelato alla Magna Badessa S. Geltrude di assistere nell' ora della morte, per opporsi potentemente agli assalti del nemico infernale, chi divotamente l' avrà ogni giorno ossequiato colla seguente:

---

(40) Domini corona, eius origo, significatio et indulgentiae, necnon nunnullae methodi ad illam cum devotione et fructu recitandam. — Faventiae 1871, Societas Tip. Petri Conti.

(41) Innocentius VIII plenariam Indulgentiam concessit, iis qui sequentem recitaverint orationem: Salvete Virgo Regina.

(42) In caelo sublimior. Amen.

(43) Clemens XIV indulgentiam plenariam concedit iis qui sequentem orationem ad S. Benedictum recitaverint, qui abatissae S. Gertrudi revelavit, in hora mortis praesto esse contra insidias diaboli, iis qui devote quotidie illum honoraverint recitando sequentem Orationem: S. Benedicte, pater mi dulcissime, rogo te ob dignitatem illam.

PREGHIERA

S. Benedetto, mio caro Padre, vi prego per quella dignità . . . .

Desinit vero: Concede quaesumus nobis, ut cuius memoriam recolimus, eius in obitu nostro beata praesentia ab hostium muniamur insidiis. Per Christum etc.

Chi non sa leggere, potrà dire tre *Pater* ed *Ave* con l'intenzione predetta (44).

Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae ex Secretaria eiusdem Sacrae Congregationis die 26 Maii 1898.

Fr. HIERONYMUS M. CARD. GOTTI, *Praefectus.*

L. ✠ S.

† ANTONIUS Archiep. Antinoen· *Secretarius.*

E SUPREMA S. OFFICII CONGREGATIONE

I.

Beatissimo Padre,

Il Vescovo N. N., prostrato ai piedi della S. V., rispettosamente espone quanto appresso:

Con decreto di Fer. IV 30 Gennaio 1867, confermato dall'altro di Fer. III loco IV 25 Maggio 1897 il S. Officio dichiarò: « Quoties agatur de matrimonio inter unam partem catho-« licam et alteram quae a fide ita defecit, ut alicui falsae reli-« gioni vel sectae sese adscripserit, requirendam esse consuetam « et necessariam dispensationem cum solitis ac notis praescri-« ptionibus et clausulis. Quod si agatur de matrimonio inter « unam partem catholicam et alteram, quae fidem abiecit, at « nulli falsae religioni vel haereticae sectae sese adscripsit, « quando parochus nullo modo potest huiusmodi matrimonium « impedire (ad quod totis viribus incumbere tenetur) et pruden-

(44) Qui artis legendi ignari sunt, 3 *Pater* et *Ave* iuxta praedictam intentionem recitare poterint.

« ter timet ne ex denegata matrimonio adsistentia grave scan-
« dalum vel damnum oriatur, rem deferendam esse ad R. P. D.
« Episcopum, qui, sicut ei opportuna nunc facultas tribuitur,
« inspectis omnibus casus adiunctis, permittere poterit, ut pa-
« rochus matrimonio passive intersit tamquam testis *authoriza-*
« *bilis*, dummodo cautum omnino sit catholicae educationi uni-
« versae prolis aliisque similibus conditionibus ».

Ora il Vescovo oratore chiede umilmente la facoltà di permettere i matrimonii dei liberi pensatori secondo le norme del prefato decreto. Che ecc.

Feria IV, die 11 Ianuarii 1899.

In Congregatione generali S. R. et U. Inquisitionis habita ab EE.mis et RR.mis DD. Cardinalibus in rebus fidei et morum Generalibus Inquisitoribus, propositis suprascriptis precibus, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, iidem EE. ac RR. Patres respondendum mandarunt:

Reformatis precibus: *I. An verba Decreti S. Officii fer. IV die 30 Ianuarii 1867 ad I* « rem deferendam esse ad R. P. D. Episcopum qui, sicut ei opportuna nunc facultas tribuitur, » *extendi possint ad omnes Episcopos?*

II. Et quatenus negative, orator Episcopus N. N. suppliciter petit ut sibi dicta facultas concedatur.

Resp: *ad I. Affirmative, facto verbo cum SS.mo.*

Ad II. Provisum in primo.

Feria vero VI, die 13 eiusdem mensis et anni, in solita audientia R. P. D. Adsessori S. O. impertita facta de his omnibus SS.mo D. N. Leoni Div. Prov. Pp. XIII relatione, SS.mus resolutionem EE.morum Patrum adprobavit.

I. Can. Mancini *S. R. et U. Inquisit. Notarius.*

II.

Beatissimo Padre,

Il Vescovo N. N. ha trovato nella sua diocesi il deplorevolissimo abuso che taluni genitori per futili pretesti, massime perchè il patrino o la madrina non sono pronti o devono giungere da lontano, differiscono ai neonati il battesimo per settimane non solo e per mesi, ma ancora per anni, come si è dovuto convincere nella sua visita pastorale. Ad ovviare a siffatto abuso egli si è adoperato con ogni mezzo: però teme assai che non sì facilmente gli verrà fatto di eliminarlo.

Posto ciò, chiede umilmente se la levatrice, quando prevede che il battesimo abbia a differirsi considerevolmente possa amministrarlo subito in acqua al neonato, benchè questi trovisi in buone condizioni di salute, anche ad insaputa di un o di entrambi i genitori tenendone solo avvisato il parroco? — Che ecc.

Feria IV die 11 Ianuarii 1899

In Congregatione Generali S. R. et U. Inquisitionis habita ab EE.mis et RRmis DD. Cardinalibus in rebus fidei et morum Generalibus Inquisitoribus, proposito suprascripto dubio, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, iidem EE.mi et RR.mi Patres respondendum mandarunt:

Urgendum ut Baptismus quam citius ministretur: tunc vero permitti poterit ut obstetrix illum conferat, quando periculum positive timeatur ne puer dilationis tempore sit moriturus.

Feria vero VI, die 13 eiusdem mensis et anni, in solita audientia R. P. D. Adsessori S. O. impertita, facta de his omnibus SS.mo D. N. Leoni Div. Prov. Pp. XIII relatione, SS.mus resolutionem EE.morum Patrum adprobavit.

I. Can. Mancini *S. N. et U. Iuquis. Notarius.*

IMPRIMATUR

P. Fr. Albertus Lepidi O. P.

S. P. A. Magister.

IMPRIMATUR

Franciscus Cassetta Patriarch. Antioch. Vicesgerens.

Proprietas Literaria.

G.B. Agnolucci, gerente responsabile

Roma, Tip. F.lli Amoroso — Torretta Borghese 22-25.